

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE A MOLDOVEI

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 339.137.2:334.72+001.895:574(478)(043)

PĂDURARU TATIANA

**DEZVOLTAREA AFACERILOR SUSTENABILE
ÎN CONTEXTUL ECONOMIEI VERZI
PRIN ECO-INOVARE**

**Specialitatea: 521.03 Economie și management în domeniul de activitate
(Științe sociale și economice)**

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

CHIȘINĂU, 2023

**Teza a fost elaborată în cadrul Scolii Doctorale ASEM,
departamentul “Management și Antreprenoriat”
al Academiei de Studii Economice din Moldova**

Conducător științific de doctorat:

ȚURCANU Gheorghe, dr., conf. univ.

Comisia de susținere publică a tezei de doctorat:

- 1. Președinte - COVAȘ Lilia**, dr. hab., conf. univ., ASEM
- 2. Conducător de doctorat, secretar - ȚURCANU Gheorghe**, dr., conf. univ., ASEM
- 3. Referent oficial - COTELNIC Ala**, dr. hab., prof. univ., ASEM
- 4. Referent oficial - ȘAVGA Larisa**, dr. hab., prof. univ., UCCM
- 5. Referent oficial - LITVIN Aurelia**, dr. hab., prof. univ., UTM

Susținerea va avea loc la 26 octombrie 2023, ora 15:00, în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat din cadrul Academiei de Studii Economice a Moldovei, mun. Chișinău, str. G. Bănulescu Bodoni, 59, MD-2005, Bloc A, etaj III, sala Senatului.

Teza de doctor în științe economice și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a ASEM și pe pagina web a ANACEC <http://www.cnaa.md/theses/>.

Rezumatul a fost expediat la _____ 2023.

**Președinte al Comisiei de susținere
publică a tezei de doctor:**

dr. hab., conf. univ., ASEM

COVAȘ Lilia

Conducător științific:

dr., conf. univ., ASEM

ȚURCANU Gheorghe

Autor:

PĂDURARU Tatiana

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI	9
I. ECONOMIA VERDE ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII DURABILE	9
(conținutul capitolului 1)	9
II. DEZVOLTAREA AFACERILOR SUSTENABILE PRIN ECO-INOVARE (conținutul capitolului 2).....	13
III. OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE A AFACERILOR SUSTENABILE PRIN ECO-INOVARE (conținutul capitolului 3)	17
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	26
BIBLIOGRAFIE	29
LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE LA TEMA TEZEI.....	31
ADNOTARE (ÎN ROMÂNĂ, ENGLEZĂ ȘI RUSĂ).....	32
FOAIA PRIVIND DATELE DE TIPAR.....	35

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei de cercetare. În ultimele decenii, preocuparea pentru problemele de mediu și sustenabilitate a crescut semnificativ, iar economia verde a devenit o prioritate la nivel global. Astfel, studiul și promovarea afacerilor sustenabile sunt esențiale pentru a răspunde provocărilor mediului înconjurător și pentru a construi un viitor durabil.

Una dintre cele mai semnificative schimbări la nivel mondial a fost tranziția către o economie verde. Aceasta se bazează pe principii de dezvoltare durabilă, care implică reducerea emisiilor de carbon, utilizarea eficientă a resurselor naturale, promovarea energiei regenerabile și adoptarea practicilor sustenabile. Deși acest concept a fost introdus, într-o primă etapă, de organizațiile și specialiștii din domeniul mediului, acum se extinde din ce în ce mai mult și în lumea afacerilor. Afacerile sustenabile reprezintă o abordare strategică care integrează practici economice, sociale și de mediu responsabile. Acestea au ca scop crearea de valoare pe termen lung prin luarea în considerare a impactului asupra mediului și a comunităților în care activează. În acest context, eco-inovarea joacă un rol-cheie, aducând inovații și soluții sustenabile în procesele de afaceri.

Importanța dezvoltării afacerilor sustenabile este evidentă din *multiple perspective*. În primul rând, nevoia de a aborda problemele de mediu și de a reduce impactul negativ asupra ecosistemelor este crucială pentru protejarea planetei noastre. Schimbările climatice, poluarea și pierderea biodiversității sunt doar câteva dintre provocările majore cu care ne confruntăm, iar afacerile sustenabile au potențialul de a aduce soluții viabile și durabile în aceste domenii. În al doilea rând, dezvoltarea afacerilor sustenabile poate aduce beneficii economice semnificative. O abordare sustenabilă poate conduce la eficiență energetică sporită, reducerea costurilor operaționale și identificarea de noi oportunități de afaceri în domeniul tehnologiilor verzi. Într-o lume în care resursele naturale sunt limitate, adoptarea practicilor sustenabile poate crea avantaje competitive și poate asigura durabilitatea pe termen lung a afacerilor. De asemenea, dezvoltarea afacerilor sustenabile poate contribui la îmbunătățirea imaginii și reputației unei companii. Consumatorii, din ce în ce mai conștienți de problemele de mediu, preferă să sprijine și să achiziționeze produse și servicii provenite de la organizații responsabile. Astfel, implementarea practicilor sustenabile poate consolida relația cu clienții și poate aduce beneficii comerciale pe termen lung.

În ultimii 10 ani, Republica Moldova a făcut pași importanți în promovarea dezvoltării durabile și a economiei verzi, implementând politici și programe menite să stimuleze creșterea sustenabilă și să reducă impactul asupra mediului înconjurător. Prin semnarea *Acordului de Asociere cu UE*, Republica Moldova se obligă să armonizeze legislația națională conform normelor europene și să integreze prevederile de protecție a mediului, utilizare rațională a resurselor, eficiență energetică, eco-etichetare și eco-inovații în toate domeniile economiei naționale și sociale [3]. Această tranziție, pe care o considerăm bine fundamentată, a generat anumite neclarități în ceea ce privește promovarea afacerilor sustenabile și a eco-inovațiilor, precum și dezvoltarea unei infrastructuri solide în dezvoltarea economiei verzi.

Considerăm că tema selectată pentru cercetare este una actuală, întrucât beneficiază de o atenție constantă din partea organismelor internaționale, naționale și a instituțiilor publice centrale. Acest lucru se reflectă în aprobarea unui număr de acorduri, legi și hotărâri naționale și internaționale, precum și prin studiile efectuate de savanții din întreaga lume, inclusiv Republica Moldova.

Tema studiată de către autor se încadrează în obiectivele prevăzute în *Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă* [4], pe care RM s-a angajat să o pună în aplicare, mobilizându-și eforturile pentru a aborda problema schimbărilor climatice, promovând inclusiv o creștere economică sustenabilă, precum și în obiectivele stabilite în *Strategia Națională de dezvoltare "Moldova Europeană 2030"* [19], care ajustează prioritățile, obiectivele, indicatorii și țintele angajamentelor

internaționale asumate de către RM în contextul național. De asemenea, tema de cercetare se încadrează și în domeniile-cheie ale *Programului de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii* (Hotărârea nr. HG592/2019 din 27.11.2019) [12], care vizează eco-inovarea, economia circulară și eficiența energiei și resurselor, precum și în obiectivele *Programului de promovare a economiei verzi în Republica Moldova pentru 2023-2027* [18], care susține tranziția către economia verde și sustenabilă.

Promovarea afacerilor sustenabile nu numai că răspunde provocărilor mediului înconjurător, dar aduce și beneficii economice și sociale, fiind un domeniu deosebit de actual și important în contextul de astăzi. Eco-inovarea devine o metodă inovatoare pentru a promova dezvoltarea durabilă și pentru a crea un viitor mai bun pentru generațiile viitoare. Prin cercetarea și analiza acestui domeniu, teza poate aduce contribuții valoroase și inspiră acțiuni concrete pentru promovarea afacerilor sustenabile în era economiei verzi.

Aspectele menționate mai sus subliniază importanța realizării unei analize detaliate, care să investigheze în profunzime domeniul dezvoltării afacerilor sustenabile. Lipsa cercetărilor științifice și aplicative ale acestui domeniu conduce spre ideea că dezvoltarea afacerilor sustenabile prin eco-inovare, în contextul economiei verzi, reprezintă un domeniu de cercetare nou cu un mare potențial pentru realizarea multiplelor studii, analize și cercetări fundamentale.

Din acest motiv, considerăm de o importanță sporită necesitatea soluționării **problemei de cercetare**, ce constă în *delinearea fundamentării științifice și practice a relevanței eco-inovării în contextul dezvoltării afacerilor sustenabile, paralel cu elaborarea unei metode complexe de analiză a activităților de eco-inovare din cadrul întreprinderilor, fapt ce a permis determinarea unui model econometric în scopul promovării și dezvoltării eco-inovațiilor*.

Încadrarea temei în preocupările internaționale și naționale. Subiectul dezvoltării durabile, afacerilor sustenabile și economiei verzi a fost explorat și dezvoltat într-un număr semnificativ de cercetări, realizate la nivel internațional de către: Burkart K., Kanianska R., Redclift M., Johnston P., Sneddon C., Pearce D., Borwn J., Barbier E.B., Carson R., Pezzey J., Giovanetti E., Rees W.F., Adams W.M., Lélé S., Gibson R., Meyercord R., Du Pisani J.A., Caldwell L.K., Sachs I., Arndt H.W., Purvis B., Mao Y., Robinson D., René Passet, Seghezzo L., Freeman R., Carrol A., Atkinson S., Ramus C., Steger U., Epstein M., Roy M., Veleva V., Ellenbecker M., Bocken N., Lüdeke-Freund F., Elkington J., Hart S., Ocampo J.A., Cosbey A., Khor M. etc. În acest context, este important să evidențiem contribuția unor savanți din România, ca: Dinga E., Albu M., Petrescu I., Zaman Gh., Gherasim Z., Gavrilesco M., Câmpean T., Danciu V., Paraschiv D. M., Nemoianu E.L., Langă C.A., Szabó T., Szilagyı A., Kardos M., Borza M., Constantinescu A., Dogaru L. etc., la realizarea diverselor cercetări teoretice și empirice cu privire la sustenabilitatea corporativă, dezvoltarea durabilă, economia verde, creșterea verde și economia circulară.

Studiile realizate în Republica Moldova, în special, în ultimii 15 ani, de către: ODIMM, 2018, UNECE, 2021, Gribincea C., 2019, Expert-Group, 2021, 2023, Bahnaru A., 2008, 2013, 2017, Cara E., 2020, Covaș L., 2020, Pârțachi I., Derivolcov S., 2018, Litvin A., Petrasco S., Șavga L. etc., au evidențiat diverse aspecte ale dezvoltării durabile și au prezentat o serie de argumente în susținerea abordării sustenabile a afacerilor și promovării economiei verzi în Republica Moldova.

Eco-inovarea joacă un rol crucial în promovarea practicilor de afaceri sustenabile, redefinind modul în care companiile dezvoltă produse și servicii, având capacitatea de a consolida performanțele organizaționale prin integrarea soluțiilor inovatoare care conduc la crearea unui impact pozitiv asupra comunităților și mediului înconjurător. Astfel, în decursul evoluției științei sustenabilității corporative și manageriale au fost realizate mai multe studii, care reflectă caracteristicile conceptului de eco-inovare, precum: actualitatea, rolul în eficiența resurselor, metodele de evaluare, politici etc. O contribuție semnificativă la dezvoltarea conceptului și-au adus-o cercetătorii: Kemp R., Pearson P., James P., Xavier A.F., Manuel

Frondele, Jens Horbach, Rennings K., Yusuf M.F., Ashari H., Razalli M.R., Miedzinski M., Carrillo-Hermosilla J., Pansera M., Hellstrom T., Reid A., Anderson M.M. și alții. În contextul literaturii de specialitate din România, subiectul eco-inovării și sustenabilității corporative a fost analizat și cercetat de către: Gavrilescu M., Szilagyı A. et al, Davidescu A., Paul Vass A., Gogonea R.M., Zaharia M., Voicu-Dorobantu, R., Paraschiv D.M., Marinoiu A.M., Moisoiu C. și alții. Cercetările în domeniul sustenabilității corporative din Republica Moldova au început să abordeze conceptul eco-inovării, subiectul fiind analizat în lucrările cercetătorilor: Avram M.N., Crucescu C., Suslenco A., Doncean M., Roșca-Sadurschi L., Bradu M. și ale altora.

Scopul și obiectivele cercetării

Scopul lucrării constă în aprofundarea și dezvoltarea percepțelor teoretice și aplicative în domeniul dezvoltării durabile, economiei verzi și eco-inovării, analiza percepțiilor consumatorilor privind sustenabilitatea și produsele ecologice, precum și determinarea interdependențelor factorilor legați de introducerea eco-inovațiilor în întreprinderile din RM și influența acestora asupra cifrei de afaceri prin intermediul unui model econometric. De asemenea, scopul tezei constă în aprofundarea conceptelor teoretice privind afacerile sustenabile și elaborarea recomandărilor practice privind dezvoltarea eco-inovării și promovarea sustenabilității în cadrul întreprinderilor din Republica Moldova în vederea facilitării dezvoltării unor afaceri sustenabile.

Intenția de realizare a scopului prestabilit a determinat stabilirea următoarelor **obiective**:

- studierea și aprofundarea cercetărilor științifice privind conceptele de dezvoltare durabilă, economie verde și eco-inovare, precum și dezvoltarea teoretico-științifică a conceptelor;
- identificarea beneficiilor și riscurilor tranziției către economia verde;
- studierea modelelor de afaceri sustenabile, precum și argumentarea rolului eco-inovării în procesul de sustenabilitate corporativă în contextul economiei verzi;
- studierea contextului european și național privind promovarea eco-inovării și economiei verzi, inclusiv prin stabilirea politicilor publice, strategiilor și programelor din domeniu, cu accent pe reflectarea eco-inovării în Republica Moldova;
- elaborarea unui concept ce ar sta la baza analizei eco-inovării în Republica Moldova prin prisma consumatorilor și mediului de afaceri;
- elaborarea studiului privind percepțiile consumatorilor în legătură cu sustenabilitatea și produsele ecologice, urmată de analiza atitudinilor și comportamentelor asociate;
- elaborarea studiului privind evaluarea potențialului de eco-inovare și sustenabilitate în întreprinderile din Republica Moldova (Regiunea Centru, Mun. Chișinău), precum și identificarea barierelor și motoarelor pentru adoptarea accelerată a eco-inovațiilor în întreprinderile autohtone;
- elaborarea și utilizarea unor metode, precum și a modelelor statistice și econometrice de analiză a eco-inovării și sustenabilității în cadrul întreprinderilor autohtone;
- stabilirea direcțiilor strategice pentru creșterea și dezvoltarea eco-inovării, la nivel național, în vederea facilitării dezvoltării afacerilor sustenabile.

Ipotezele de cercetare

Problema de cercetare trasată în fața studiului a condus la formularea unor ipoteze de cercetare. Astfel, cercetarea se va edifica în jurul a cinci **ipoteze de cercetare științifică**:

Ipoteza 1: Consumatorii din Republica Moldova sunt din ce în ce mai preocupați de problemele de mediu și devin mai conștienți în alegerile lor de zi cu zi prin achiziția produselor și serviciilor mai sustenabile.

Ipoteza 2: Consumatorii, participanți la sondaj, nu au încredere în afirmațiile și rapoartele de sustenabilitate ale companiilor și nu ar fi dispuși să plătească mai mult pentru un produs/serviciu sustenabil dacă ar ști că o companie investește în eco-inovații.

Ipoteza 3: Întreprinderile din Republica Moldova simt presiune din partea părților interesate de a-și adapta strategia de afaceri la schimbările climatice și de a le face mai sustenabile.

Ipoteza 4: Companiile, participante la sondaj, nu au o strategie concretă de sustenabilitate/eco-inovare, iar numărul celor care întreprind activități de eco-inovare este foarte redus.

Ipoteza 5: Principalele bariere în adoptarea eco-inovațiilor în întreprinderile din țară sunt legate de: lipsa de fonduri în cadrul întreprinderii, lipsa stimulentei fiscale și rentabilitatea incertă a investiției.

Suportul informațional al tezei

Având în vedere specificul temei de cercetare științifică, am folosit resursele informative din domeniul economiei, dezvoltării durabile și eco-inovării, care sunt valoroase atât în lucrările cercetătorilor autohtoni, cât și în cele ale cercetătorilor străini, în limbile română, engleză, franceză și rusă, cota cea mai mare revenind surselor bibliografice publicate în limba engleză, din perioada 2000-2023; materialelor organizațiilor internaționale (ONU, OCDE, Consiliul Europei etc.) și naționale (ODIMM, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Mediului etc.); informațiilor statistice ale Biroului Național de Statistică și cele ale Statisticii Uniunii Europene; rapoartelor și studiilor naționale, europene și internaționale, informațiilor obținute de la companiile participante și consumatori în cadrul sondajelor empirice; dar și cercetărilor proprii.

Metodologia de cercetare

În procesul elaborării tezei au fost acumulate informații prin intermediul cercetărilor directe și indirecte. Pentru aceasta, au fost utilizate o varietate de metode clasice de cercetare, precum: observarea empirică, analiza (cantitativă, calitativă), analiza pe teren, metoda chestionării, sinteza, inducția și deducția, metode de analiză comparată. Aceste informații au fost, ulterior, sistematizate și analizate, folosind metode statistice, matematice și econometrice. Trebuie să menționăm că au fost realizate două studii empirice, care au permis analiza problemei de cercetare din două puncte de vedere: al consumatorilor și al întreprinderilor.

Studiul empiric N1 a fost realizat prin metoda anchetei, folosind drept instrument *chestionarul*. Studiul a fost efectuat în rândul consumatorilor (Regiunea Centru și Mun. Chișinău), în perioada august – septembrie 2022, iar obiectivul de bază a fost analiza atitudinilor și comportamentelor consumatorilor din RM în ceea ce privește sustenabilitatea și produsele ecologice. Eșantionul a fost constituit din **305 respondenți**, un eșantion de tip probabilist, bistadial, stratificat, aleatoriu, cu respectarea cotelor de gen și vârstă conform BNSRM.

Studiul empiric N2 cuprinde analiza comportamentului, atitudinilor și așteptărilor antreprenorilor din Republica Moldova în ceea ce privește dezvoltarea și adoptarea eco-inovațiilor, fiind utilizat *sondajul pe bază de chestionar*. Studiul a fost efectuat în perioada august – septembrie 2022, în Regiunea Centru și Mun. Chișinău, pe un eșantion de **200 de întreprinderi** din domeniul Industriei, Agriculturii și Serviciilor. Studiul a fost realizat pe baza unui eșantion de tip probabilist, stratificat, aleatoriu, cu respectarea cotelor de mărimea întreprinderii, sfera de activitate și regiune.

Ulterior, cercetarea științifică a presupus prelucrarea datelor colectate, analiza și interpretarea lor. Toate datele au fost preluate în programul de analiză statistică SPSS.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării rezidă în:

- Dezvoltarea noțiunilor de economie verde, eco-inovare și managementul companiei bazat pe economia verde.

- Introducerea unor noi concepte, precum: Hexagonul dezvoltării durabile cu 6 dimensiuni, Modelul organizației sustenabile Echo, Cadrul conceptual pentru modelul de afaceri de eco-inovare – Modelul SEMCGP.

- Elaborarea unui nou concept care ar sta la baza analizei eco-inovării în Republica

Moldova (Elementele constitutive ale conceptului de eco-inovare în Republica Moldova prin prisma consumatorilor și mediului de afaceri).

- Elaborarea și aplicarea metodelor și modelelor statistice și econometrice în conformitate cu calculele econometrice dintre diferiți factori determinanți ai rezultatelor activităților de eco-inovare și sustenabilitate ale companiilor analizate, precum și a percepțiilor consumatorilor cu privire la sustenabilitate și produsele ecologice.

- Elaborarea propunerilor privind dezvoltarea eco-inovării și promovarea sustenabilității în cadrul întreprinderilor din Republica Moldova (condiții cadru, premise, direcții strategice) în vederea facilitării dezvoltării unor afaceri sustenabile.

- Definirea celor 5 principii ale economiei verzi, a principalelor riscuri și beneficii ale tranziției către economia verde, definirea a 4 principii ale dezvoltării durabile, realizarea unei clasificări proprii a tipurilor de eco-inovații; stabilirea componentelor eco-inovării în modelele de afaceri sustenabile, definirea etapelor dezvoltării unui model de afaceri de eco-inovare.

Semnificația teoretică și aplicativă a tezei

Cercetările efectuate constituie un suport revelator de concepte teoretice și metodologice în domeniul eco-inovării, economiei verzi și demonstrarea impactului eco-inovării în dezvoltarea afacerilor sustenabile. Drept argument în favoarea valorii aplicative a cercetării servesc certificatele de implementare din cadrul a 2 companii, în care a avut loc integrarea în practică a rezultatelor cercetării. Valoarea aplicativă a lucrării constă în relevanța și utilitatea argumentelor științifice și recomandărilor practice realizate, care pot fi folosite într-o varietate extinsă de domenii: în mediul academic, în cadrul procesului didactic al instituțiilor de învățământ superior; rezultatele obținute pot fi preluate și aplicate de către agenții economici din domeniul Industriei, Serviciilor, Agriculturii etc., în determinarea direcțiilor de dezvoltare a unor afaceri sustenabile și eco-inovative, precum și organizații nonprofit din Republica Moldova. Totodată, au fost înaintate recomandări în cadrul instituțional al Republicii Moldova în vederea promovării eco-inovării pentru facilitarea dezvoltării afacerilor sustenabile.

Rezultatele științifice noi pentru știință și practică

Rezultate științifice obținute sunt inovatoare, includ structurarea și dezvoltarea conceptelor-cheie, precum: economia verde, dezvoltarea durabilă, eco-inovarea, dar și identificarea rolului esențial al eco-inovării în dezvoltarea modelelor de afaceri durabile. De asemenea, cercetarea efectuată a permis crearea unui concept de analiză a eco-inovării în Republica Moldova prin prisma consumatorilor și mediului de afaceri și efectuarea unor studii teoretice și empirice, care au permis a elabora anumite recomandări, ce vor facilita dezvoltarea afacerilor sustenabile. Rezultatele obținute au determinat crearea unei noi direcții științifice în vederea dezvoltării afacerilor sustenabile prin eco-inovare, iar modelul econometric a determinat interdependențele factorilor legați de introducerea eco-inovațiilor în întreprinderile din RM și influența acestora asupra cifrei de afaceri.

Aprobarea rezultatelor științifice

Rezultatele teoretico-metodologice și practice, elaborate în lucrare, au fost raportate în 6 lucrări științifice. Rezultatele cercetării și-au găsit reflectare în 3 articole în reviste științifice de specialitate, ca: *Univers Strategic*, 2022; *Revista de Cercetări în Comerț, Management și Dezvoltare Economica*, 2022; și *EcoSoEn*, 2022. De asemenea, tezele principale ale cercetării au fost raportate la 3 conferințe științifico-practice naționale și internaționale, precum: Conferința "*Strategii și politici de management în economia contemporană*", ASEM, Chișinău, Moldova, 2016; Internațional Scientific Conference "*Development through research and innovation*", Chișinău, Moldova, 2022; și International Scientific Conference „Present Issue of Global Economy” 2023, Universitatea Ovidius, Constanța, România.

Cuvinte-cheie: dezvoltare durabilă, eco-inovare, afaceri sustenabile, economie verde, modele de afaceri sustenabile, modele de afaceri de eco-inovare, sustenabilitate corporativă, model al organizației sustenabile, potențial de eco-inovare, premise de dezvoltare.

CONȚINUTUL TEZEI

I. ECONOMIA VERDE ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII DURABILE

(conținutul capitolului 1)

Primul capitol al tezei, intitulat „*Economia verde în contextul dezvoltării durabile*”, conține o sinteză multilaterală a conceptelor din domeniul cercetat: economie verde, dezvoltare durabilă și creștere verde. În acest capitol au fost studiate principiile și dimensiunile dezvoltării durabile, particularitățile conceptuale ale economiei verzi și a fost realizată o analiză critică a conceptului.

Scopul central al economiei verzi este de a crea un viitor durabil și cu emisii scăzute de carbon prin tranziția către modele de producție și consum mai ecologice și mai eficiente din punct de vedere al resurselor. Acest lucru poate fi realizat prin utilizarea energiei regenerabile, prin adoptarea de tehnologii eficiente din punct de vedere energetic și prin implementarea modelelor de economie circulară care urmăresc reducerea deșeurilor și creșterea eficienței resurselor. Economia verde poate avea un impact pozitiv asupra economiei prin: crearea de noi locuri de muncă, creșterea competitivității și creșterea puterii de cumpărare a consumatorilor sau a agenților economici, deopotrivă, prin reducerea costurilor pentru energie.

Cu toate acestea, tranziția către o economie verde prezintă, de asemenea, provocări importante, cum ar fi: nevoia de investiții semnificative în tehnologii și infrastructură noi și nevoia de a echilibra considerațiile economice, sociale și de mediu. Guvernele, întreprinderile și indivizii trebuie să lucreze împreună pentru a depăși aceste provocări și pentru a accelera tranziția către o economie verde.

Conceptul de economie verde a primit o atenție internațională semnificativă în ultimii ani, atât ca instrument de abordare a crizei financiare din anul 2008, cât și ca una dintre cele două teme pentru Conferința Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă din 2012 (Rio+20) [2]. Astfel, acest lucru a contribuit la dezvoltarea conceptului printr-o literatură în expansiune rapidă și o practică internațională emergentă. Este important de remarcat că atunci când conceptul a fost adoptat pentru prima dată ca temă pentru Rio+20, a existat, de asemenea, o lipsă de claritate în ceea ce privește relația dintre economia verde și obiectivele convenite la nivel internațional, cum ar fi: dezvoltarea durabilă și eradicarea sărăciei, precum și lipsa de înțelegere în ceea ce privește potențialele provocări, riscuri, costuri și beneficii ale implementării politicilor economiei verzi.

Conceptul de economie verde a evoluat în timp și a fost utilizat pentru prima dată în anul 1989 într-un raport pentru Guvernul Regatului Unit de către un grup de economiști de mediu, intitulat *Blueprint for a Green Economy* [1], iar ideea unei economii verzi incluzive a fost fundamentată la Conferința Mondială pentru Dezvoltare Durabilă din 2012, intitulată Rio+20.

Studiind literatura de specialitate, autorul constată că nu există o definiție consensuală la nivel internațional a economiei verzi. Astfel, autorul a analizat diverse definiții pentru a arăta abordările diferite din prisma diverselor publicații și organizații, și a constatat că definițiile economiei verzi cuprind cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile: de mediu, socială și economică. De exemplu, definiția UNEP (2011) [33] este una dintre cele mai recunoscute la nivel internațional, fiind și cea mai utilizată, prin care „Economia verde este o economie care conduce la îmbunătățirea bunăstării populației și la echitate socială, concomitent cu reducerea semnificativă a riscurilor de mediu și a constrângerilor ecologice. Este o economie cu emisii reduse de carbon, eficientă în utilizarea resurselor și social incluzivă”.

Pentru a delimita cât mai bine diferențele conceptuale ale economiei verzi de alte concepte, care sunt în strânsă legătură, dar au particularități diferite, autorul a realizat o analiză comparativă a conceptelor din domeniu, și anume: economia mediului, economia ecologică și economia verde, în urma căreia formulează propria definiție a conceptului: „*Economia verde este parte a economiei care studiază legăturile, modelele de simbioză, interacțiunea părților participante (agenți economici, societate, agenții guvernamentale etc.), limitele tehnologice, umane și naturale într-o anumită țară și/sau areal geografic, având drept obiectiv dezvoltarea și creșterea economică durabilă, îmbunătățind bunăstarea umană, reducând, în același timp, riscurile de mediu și problemele ecologice, fiind eficientă în utilizarea resurselor și păstrarea capitalului natural, precum și social incluzivă*” [25].

Pentru o mai bună înțelegere a conceptului de economie verde, autorul a analizat principiile pe

care se bazează aceasta și a identificat în literatura de specialitate 11 principii comune, care cuprind toate cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile și constată că accentul cel mai frecvent se pune pe dimensiunea socială. Aceasta este o dezvoltare interesantă care demonstrează modul în care diverse organizații și părți interesate interpretează economia verde. În acest context, într-o viziune diferită, și anume în viziunea lui Nordhaus, Shellenberger și Mifflin, este promovat consumul calitativ și nu cantitativ în vederea regenerării ecosistemelor. În consecință, economia verde funcționează pe baza a zece principii, care acoperă dimensiunile-cheie ale acesteia, după cum urmează [20]: 1) Primează Valoarea & Calitatea, 2) Se bazează pe fluxuri naturale în care societatea să nu depășească limitele ecosistemului, 3) Deșeuri = resurse alimentare, 4) Eleganța și multifuncționalitatea lanțurilor trofice complexe, 5) Scala ideală/ scala conectată, 6) Diversitatea, 7) Încrederea în sine, auto-organizarea, auto-design, 8) Participarea și democrația directă, 9) Creativitatea umană și dezvoltarea, 10) Rolul strategic al peisajului și al design-ului teritorial în construirea mediului.

În esență, după părerea autorului tezei, economia verde este construită pe cinci principii fundamentale: Eficiența resurselor; Dezvoltare durabilă; Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră; Dezvoltare regională; și Responsabilitate socială și de mediu. Urmând aceste principii, ne putem asigura că creșterea economică aduce beneficii atât consumatorilor, organizațiilor, cât și planetei, contribuind la asigurarea unui viitor sănătos pentru generațiile viitoare. Astfel, economia verde este o abordare promițătoare pentru a obține o creștere și o dezvoltare durabilă, reducând, în același timp, impactul negativ asupra mediului. Aceasta are potențialul de a crea noi locuri de muncă, de a reduce costurile la energie și de a spori competitivitatea, necesitând investiții, eforturi comune și cooperare din partea tuturor părților interesate.

În contextul unei lumi dominate de schimbări climatice și resurse naturale epuizabile, *dezvoltarea durabilă* a devenit o temă esențială și stringentă la nivel mondial, iar magnitudinea problemei trebuie să fie acum egalată prin soluții ample, eficiente și de calitate. Deși conceptul de dezvoltare durabilă se bucură de o popularitate pe toate nivelurile vieții socio-economice, autorul consideră că, de multe ori, se face abuz de utilizarea acestui concept în diverse contexte, fără asumarea unor acțiuni concrete de strategii de dezvoltare durabilă. Acest lucru se întâmplă fie din lipsa înțelegerii pe deplin a conceptului în sine, fie din cauza controverselor privind definirea conceptului sau abordarea acestuia. Deoarece conceptul de dezvoltare durabilă interferează și este înrudit cu conceptul de sustenabilitate, este nevoie de o delimitare a unor aspecte de ordin teoretic, înțelegerea lor mai profundă atât în literatura de specialitate, cât și în utilizarea lor în practică. Termenii „sustenabilitate”, „durabilitate” și „dezvoltare durabilă” sunt adesea considerați sinonimi în literatura de specialitate, dar cu semnificații variate în diverse contexte. Astfel, în acest capitol autorul prezintă diferențele dintre fiecare, făcând apel la dicționare și autori în domeniu. Problema studierii conceptului de dezvoltare durabilă nu se limitează la termenul „durabil”, ci mai degrabă la cuvântul „dezvoltare”, care este perceput ca având un impact negativ și dăunător. Această problemă a fost abordată de numeroși autori, care consideră că termenul „dezvoltare durabilă”, precum cel de „creștere durabilă”, este un oximoron (Redclift, 2005 [27]; Johnston et al. 2007 [15]; Brand, 2012 [6]).

Prin urmare, deși sustenabilitatea și dezvoltarea durabilă sunt concepte înrudite, acestea au semnificații distincte. Sustenabilitatea se referă la capacitatea unui sistem sau proces de a fi menținut la un anumit nivel în timp. În contextul mediului, înseamnă satisfacerea nevoilor generației prezente fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi. Dezvoltarea durabilă, pe de altă parte, este un concept mai larg care cuprinde nu numai sustenabilitatea mediului, ci și sustenabilitatea economică și socială.

Cea mai cunoscută definiție a dezvoltării durabile este, cu siguranță, cea dată de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED) în Raportul Brundtland: „*Dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoilor prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi*” [24]. Oricare ar fi originile exacte ale conceptului, cert este faptul ca, în anii 1970, conceptul de dezvoltare durabilă cunoaște o expansiune și este perioada în care se conturează primele idei care redau identitatea acestui concept. Situația respectivă derivă, în

special, din conștientizarea imperativului gestionării responsabile a resurselor naturale, motivată de alarmanta creștere a nivelului de poluare, a populației globale și a îngrijorării legate de epuizarea resurselor. În general, în urma analizei definițiilor conceptului, autorul constată că dezvoltarea durabilă implică două componente: *sensul dezvoltării* (care sunt și principalele obiective ale dezvoltării: creșterea economică, nevoile de bază etc.) și *condițiile necesare* pentru sustenabilitate.

Din definițiile dezvoltării durabile analizate, autorul deduce ca acest concept nu este doar unul vast și complex, dar și foarte controversat. Criticile aduse conceptului de dezvoltare durabilă, analizate în Anexa 6, relevă diversitatea de perspective și provocări în abordarea sa în viziunea mai multor autori, ca: Daly, Redclift, Adams, Latouche S., Lélé S., Gibson R, Meyercord R. etc. Criticile aduc în prim-plan aspecte legate de fundamentarea teoretică, echilibrul între creșterea economică și sustenabilitate, precum și influența factorilor sociali și de putere în definirea și implementarea dezvoltării durabile. Aceste dezbateri subliniază complexitatea și necesitatea unui dialog continuu pentru a îmbunătăți și clarifica abordările legate de dezvoltarea durabilă.

Dezvoltarea durabilă este un concept multidimensional care vizează, în egală măsură, componenta de mediu în consumul durabil al resurselor naturale, protecția factorilor de mediu, îngrijirea sănătății populației, latura socială prin egalitate, calitatea vieții și eradicarea sărăciei, dar și componenta economică prin creșterea durabilă. Aceste trei dimensiuni – economică, socială și ecologică – sunt strâns legate între ele și trebuie abordate într-un mod integrat pentru a asigura o dezvoltare durabilă. Cele 3 dimensiuni ale dezvoltării durabile sunt oferite de majoritatea autorilor în literatura de specialitate, precum: Petrescu I., René Passet, Zaman Gh., Gherasim Z. și alții. Seghezso L. a încercat să arate că ideea convențională a dezvoltării durabile are o serie de limitări conceptuale și nu surprinde suficient unele aspecte spațiale, temporale și personale. Pentru a atenua aceste neajunsuri, a introdus un cadru conceptual cu *cinci dimensiuni*: Spațiul: cele trei dimensiuni – ale spațiului (x, y și z); Permanența: a patra dimensiune – a timpului (t); Persoane: a cincea – dimensiunea umană (i).

Analiza realizată în capitolul 1 privind dimensiunile dezvoltării durabile în literatura de specialitate a determinat dezvoltarea propriilor 6 dimensiuni în viziunea autorului tezei, fiind conceptualizate în Hexagonul dezvoltării durabile: *economică, socială, de mediu, culturală, politică și geografică* (Fig.1). Cele 6 dimensiuni ale dezvoltării durabile, descrise mai sus, sunt interdependente și trebuie abordate ca un întreg pentru a asigura un progres durabil și echilibrat în societatea noastră.

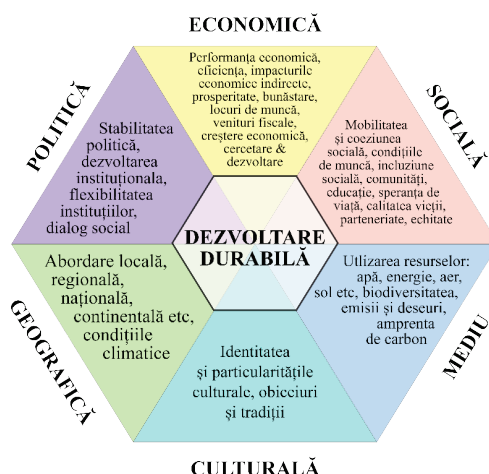

Fig. 1. Hexagonul dezvoltării durabile cu 6 dimensiuni

Sursa: elaborată de autor

Un principiu esențial al dezvoltării durabile constă în adoptarea unui management strategic și integrat, care ia în considerare aspectele de sustenabilitate. Un criteriu de sustenabilitate implică necesitatea ca generațiile viitoare să nu trăiască în condiții mai precare decât cele actuale. Pentru a îndeplini acest criteriu, trebuie să se asigure îndeplinirea condițiilor necesare pentru ca toate generațiile viitoare să aibă acces egal la resursele de bază.

Adesea, aceste principii sunt asociate cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (2015-2030),

adoptate în 2015 de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite, cunoscute și ca Agenda 2030, ce reprezintă un plan global pentru a construi un viitor mai durabil și mai echitabil pentru toată lumea. Cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă abordează provocările globale, inclusiv: sărăcia, inegalitatea, schimbările climatice, inovația, creșterea economică, degradarea mediului, pacea și justiția. În urma analizei efectuate, în viziunea autorului tezei, principiile dezvoltării durabile constituie baza pentru un viitor mai bun și mai durabil pentru toată lumea și se referă la: *protejarea mediului, dezvoltarea economică, responsabilitatea socială și parteneriate*.

De asemenea, în acest capitol sunt cercetate demersurile efectuate până în prezent în vederea tranziției *către economia verde* la nivel european, fiind identificate beneficiile, riscurile și provocările tranziției către economia verde. La fel ca și în cazul conceptului economiei verzi, până în prezent, în debaterile publice, nu a apărut nicio definiție standard cu privire la creșterea verde. O definiție de referință este cea oferită de OECD, prin care creșterea verde presupune „încurajarea creșterii și dezvoltării economice, asigurându-ne, în același timp, că activele naturale continuă să ofere resursele și serviciile de mediu pe care se bazează bunăstarea noastră” [22]. Analizând mai multe surse bibliografice, autorul a identificat o serie de definiții ale acestui concept, care pleacă de la o dorință restrânsă de a reconcilia reducerea emisiilor cu creșterea economică până la un plan cuprinzător de îmbunătățire a eficienței resurselor și a durabilității de mediu a sistemului capitalist.

Studiind conceptul de creștere verde, autorul constată că acesta este controversat din mai multe motive. Pe de o parte, există întrebarea dacă economia globală poate continua să crească într-un mod ecologic și durabil. Criticii susțin că acest concept poate deveni o scuză pentru menținerea modelelor economice de consum și producție, în loc să se abordeze cu adevărat problema reducerii consumului și regenerării resurselor. În plus, unii consideră că creșterea verde nu adresează suficient problemele sistemice și puterea corporatistă care stau în spatele degradării mediului și sugerează alternative, precum economia circulară, descreșterea sau schimbări radicale care să respecte limitele planetare.

Conceptele conexe de creștere verde, economie verde și dezvoltare durabilă sunt uneori folosite diferit de către diverse organizații, dar, de asemenea, sunt folosite în mod interschimbabil. Unele organizații includ și aspecte sociale în definițiile lor.

Tranziția spre o economie verde înseamnă politici și investiții care vor decupla creșterea economică de creșterea consumului curent intensiv de materii prime și energie. O economie verde poate fi gândită ca o economie cu emisii reduse, prin utilizarea eficientă și durabilă a resurselor și asigurarea incluziunii sociale. Într-o economie verde, creșterea veniturilor și ocuparea forței de muncă ar trebui să fie impulsionate de către investițiile publice și private ce reduc emisiile de carbon și poluare, sporesc eficiența energetică și eficiența resurselor și previn pierderea biodiversității și a serviciilor ecosistemelor.

În contextul crizelor multiple, creșterea economică este posibilă, dar cu limite. Trebuie făcută o corelație între creșterea economică și utilizarea durabilă a resurselor naturale, precum și producția și consumul durabile, cu accent pe politica industrială durabilă.

Autorul tezei consideră că trebuie conștientizat, de către toate părțile interesate, faptul că *economia verde* are ca scop general trecerea către o economie care este compatibilă cu dezvoltarea durabilă, iar această nouă formă de dezvoltare economică trebuie privită ca o formă de adaptare a sistemului economic pe termen lung la diferitele crize cu care se poate confrunta. De asemenea, trebuie concentrate eforturile pentru implementarea politicilor asociate cu *economia verde* în contextul dezvoltării durabile. Considerăm că este necesară accelerarea unor astfel de acțiuni coordonate, eventual sub noua construcție instituțională de mediu la nivel global.

La nivel european, trecerea către o economie verde este esențială și este reflectată în „Pactul Ecologic European”, un plan de transformare a economiei într-una sustenabilă și verde până în 2050, cu o investiție inițială de 1 trilion de euro. Acest pact sprijină tranziția către o economie curată și circulară, restabilirea biodiversității și reducerea poluării. O altă inițiativă relevantă „The Green Growth Knowledge Platform” este o comunitate globală de experți care se concentrează pe cunoștințele pentru o economie verde, acoperind trei domenii: politici verzi, industrie verde și finanțare durabilă, având sprijinul unor organizații, precum: GGGI, OCDE, UNEP, UNIDO și Banca Mondială. Acordul de la

Paris, semnat în cadrul COP 21 în 2015, reprezintă un moment semnificativ de acțiune globală pentru limitarea creșterii temperaturii globale sub 2°C, fiind primul acord cu forță juridică în combaterea schimbărilor climatice. Rețeaua europeană de întreprinderi sprijină IMM-urile în tranziția către economia verde prin facilitarea accesului la finanțare pentru eco-inovare, eficiență energetică și parteneriate internaționale, contribuind la inovare și creștere la nivel internațional. Inițiativa emblematică pentru o Europă eficientă în utilizarea resurselor în cadrul Strategiei Europa 2030 promovează utilizarea durabilă a resurselor naturale, sprijinind o economie eficientă cu emisii reduse și creștere durabilă.

Numeroși specialiști au analizat riscurile și beneficiile tranziției către economia verde în contextul dezvoltării durabile. De exemplu, expertul José Antonio Ocampo a examinat implicațiile politicii macroeconomice în această tranziție, în timp ce Aaron Cosbey a abordat aspectele legate de comerț, investiții și tehnologie. Martin Khor a evaluat riscurile pentru țările în curs de dezvoltare și politicile necesare pentru promovarea economiei verzi conform principiilor dezvoltării durabile. Aceste analize se concentrează pe șase subiecte majore, incluzând avantajele și riscurile conceptului de economie verde, dimensiunile macroeconomice ale creșterii verzi, strategiile interne ale țărilor în curs de dezvoltare, aspectele tehnologice, problemele de comerț internațional și sprijinul financiar pentru aceste țări.

Companiile, care adoptă o tranziție către economia verde, nu numai că reduc impactul negativ asupra mediului, dar își îmbunătățesc eficiența și rentabilitatea afacerilor, deschizând noi oportunități comerciale și consolidând relațiile cu clienții și alte părți interesate, prin adoptarea practicilor și tehnologiilor sustenabile ce reduc emisiile de gaze cu efect de seră, consumul de energie și generarea de deșuri, contribuind, astfel, la mediul înconjurător și la atenuarea schimbărilor climatice și oferind noi posibilități, precum dezvoltarea și comercializarea de tehnologii curate și soluții de mediu.

Astfel, autorul constată că trecerea la o economie verde nu este doar un act de responsabilitate socială, ci și un aspect esențial al strategiei de afaceri pentru companii care doresc să rămână competitive pe termen lung, dar, în același timp, este important să găsească și soluțiile potrivite pentru riscurile asociate acestei tranziții.

II. DEZVOLTAREA AFACERILOR SUSTENABILE PRIN ECO-INOVARIE (conținutul capitolului 2)

Capitolul doi, intitulat, „*Dezvoltarea afacerilor sustenabile prin eco-inovare*”, include o analiză a creșterii economice sustenabile prin abordarea eco-inovării și eficienței resurselor. De asemenea, autorul realizează o sinteză a definirii conceptului de eco-inovare și descrie tipologiile eco-inovațiilor, dimensiunile conceptului, metode și indicatori de evaluare, prezentându-se, în același timp, interdependența dintre creșterea economică sustenabilă, eco-inovare și eficiența resurselor.

Conceptul de *eco-inovare* a apărut cu aproape 3 decenii în urmă, când autorii au început să-l utilizeze în lucrările lor și au dezvoltat diverse cercetări în jurul acestuia. De exemplu, Fussier Claude și Peter James, aparent, ar fi primii care au folosit conceptul în anul 1996, într-o carte numită „*Driving Eco-Innovation: A Breakthrough Discipline for Innovation and Sustainability*”. Un an mai târziu, Peter James definește cu îndrăzneală eco-inovarea ca „*produse și procese noi care oferă valoare clienților și afacerilor, dar reduc semnificativ impactul asupra mediului*” (James, 1997). Astfel, se pare că până s-a decis să i se spună acestui concept „eco-inovare”, acesta a fost utilizat ca termenul de „inovare către o dezvoltare durabilă” (Rennings, 2000).

Pentru OCDE, eco-inovarea este o inovație care se referă nu doar la produse, ci și la procesele și metodele organizaționale, care aduc beneficii mediului sau, cel puțin, reduc impactul asupra mediului [31], fie că acesta a fost unul intenționat sau nu. De aproape 3 decenii, conceptul de eco-inovare a fost în atenția cercetătorilor și autorilor vizați, iar varietatea definițiilor au determinat folosirea diversilor termeni și concepte. Urmare a consultării literaturii de specialitate, identificăm mai mulți termeni utilizați pentru conceptul de *eco-inovare*, cum ar fi: inovație de mediu, inovație verde, inovarea durabilă sau inovația orientată spre sustenabilitate. Definițiile expuse în teză privind eco-inovarea se referă la acest concept ca un mijloc de minimizare a poluării și a impactului activității umane asupra mediului, pe de o parte, și, pe

de altă parte, ca mijloc de a obține o utilizare mai eficientă a resurselor. De asemenea, în toate definițiile termenului de eco-inovare autorul remarcă 3 dimensiuni esențiale: include ideea de a reduce poluarea, eco-inovarea este legată de teoria inovației, eco-inovarea trebuie să fie orientată spre piață.

Analizând viziunile savanților și percepțiile din acest domeniu, autorul definește eco-inovarea drept *“un set de procese, activități, resurse și decizii interdependente și în interacțiune din cadrul unei organizații, entități economice, de stat/private/organizații non-profit ce au drept rezultat elaborarea și implementarea unor produse (bunuri sau servicii), procese, metode și instrumente economico-manageriale, planuri și strategii de dezvoltare, structuri organizaționale, echipamente etc. noi sau îmbunătățite semnificativ, care au ca urmare realizarea unei dezvoltări durabile prin reducerea impactului negativ al activităților asupra mediului, creșterea rezistenței naturale la sarcini sau asigurarea unei mai mari eficiențe și responsabilități în valorificarea resurselor naturale, în cooperare cu partenerii din cadrul întregului lanț valoric”*.

Literatura de specialitate dezvăluie o gamă largă de tipologii de eco-inovare care variază foarte mult în funcție de diferite caracteristici. De asemenea, au fost făcute numeroase încercări de a clasifica eco-inovația. Astfel, în urma studiului realizat, autorul a identificat următoarele tipuri de eco-inovații: de proces, de produs, de sistem, organizațională, managerială, de marketing, socială, eco-inovații tehnice și netehnice, incrementale și radicale, tehnologii de producție curată, tehnologii de depoluare de la capătul conductei etc. În baza acestei ample analize realizate, autorul centralizează toate tipurile de eco-inovații și propune o clasificare complexă a eco-inovațiilor în funcție de natura lor, de gradul de difuzare, de gradul de noutate, de tehnologiile de mediu, oferind exemple pentru fiecare în parte.

Măsurarea eco-inovației este esențială pentru a evalua eficacitatea politicilor, a identifica cele mai bune practici și a monitoriza progresul către obiectivele de dezvoltare durabilă. Potrivit lui Andersen (2006) [5], indicatorii eco-inovării sunt importanți pentru a (1) semnaliza factorii de decizie, subliniind importanța dezvoltării eco-inovației, și nu doar starea mediului, (2) a oferi stimulente actorilor cheie din sistemul de inovare pentru a lua măsuri de mediu, (3) a oferi noi perspective analitice asupra procesului de ecologizare a industriei și economiei în ansamblu și, nu în ultimul rând, pentru a (4) ajuta la abordarea provocărilor de mediu. Autorul tezei consideră că măsurarea eco-inovației este importantă din mai multe considerente. În primul rând, *măsurarea eco-inovației* oferă o modalitate de a urmări progresul, de a identifica succesele și zonele care necesită îmbunătățire. Acest lucru poate ajuta la încurajarea inovației și a investițiilor în tehnologii și practici prietenoase cu mediul. De asemenea, măsurarea impactului eco-inovației ajută la înțelegerea beneficiilor pentru mediu și promovarea adoptării lor.

Creșterea economică sustenabilă este o preocupare globală tot mai mare, întrucât resursele naturale limitate și impactul asupra mediului înconjurător impun să concentrăm eforturile pe o dezvoltare economică care să fie în acord cu nevoile prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi. Pentru a realiza acest obiectiv, eco-inovarea este esențială prin dezvoltarea și implementarea de tehnologii inovatoare care să sprijine eficiența resurselor și reducerea impactului asupra mediului. Creșterea economică sustenabilă nu implică diminuarea dezvoltării economice, ci reprezintă o abordare inteligentă și responsabilă. Aceasta poate ameliora sărăcia, îmbunătățind nivelul de trai prin crearea de locuri de muncă, servicii publice îmbunătățite și reducerea costurilor energetice. Ea este nu doar o opțiune viabilă, ci necesară pentru un viitor durabil, echilibrând dezvoltarea cu protecția mediului și societății pentru un viitor mai prosper pentru toți. Așadar, creșterea economică sustenabilă, eco-inovarea și eficiența resurselor sunt interdependente. În viziunea autorului, creșterea economică sustenabilă este legată de eco-inovare prin faptul ca aceasta poate fi susținută doar prin inovație și dezvoltarea de tehnologii care reduc impactul asupra mediului și care permit o utilizare mai eficientă a resurselor naturale. Eco-inovarea include dezvoltarea de tehnologii verzi, utilizarea energiilor regenerabile, precum și promovarea economiei circulare, care se bazează pe reducerea și reciclarea deșeurilor.

Pentru a deveni sustenabilă și a adopta practicile de sustenabilitate, există multiple beneficii pentru o companie, pornind de la creșterea eficienței, reducerea costurilor și a riscurilor până la îmbunătățirea reputației pe piață și atragerea mai multor clienți și investitori; beneficii pe care autorul le dezvoltă în lucrare.

Modelul Organizației Sustenabile a fost dezvoltat de-a lungul mai multor ani de către cercetătorii și specialiștii în domeniul sustenabilității și managementului, precum: John Elkington, Stuart Hart, Marc J. Epstein, Gurtu, Seracy, Jaber, Lüdeke-Freund etc. Aceștia au analizat tendințele actuale și au identificat cele mai bune practici pentru a crea o organizație care poate fi sustenabilă pe termen lung și care poate funcționa în mod armonios cu mediul înconjurător, societatea și economia.

Așa cum Modelul Organizației Sustenabile este un concept de management care se concentrează pe crearea și menținerea unei organizații care poate funcționa în mod sustenabil pe termen lung, având în vedere impactul acesteia asupra mediului înconjurător, a societății și a economiei, acesta, în esență, urmărește să integreze dimensiunea sustenabilității în toate aspectele organizației, de la strategie la operațiuni și cultură organizațională.

În acest context, bazat pe abordarea clasică a intrărilor, proceselor și rezultatelor, precum și pornind de la modelul organizației sustenabile al lui Marc J. Epstein, autorul a creat un model propriu de organizație sustenabilă, denumit "**Modelul ECHO**" (Fig.2). Prin aplicarea Modelului ECHO, organizația poate asigura o abordare integrată și sustenabilă pentru toate activitățile și operațiunile sale, având ca obiectiv îmbunătățirea performanțelor financiare, sociale și de mediu, asigurând o responsabilitate crescută față de mediul înconjurător și societate.

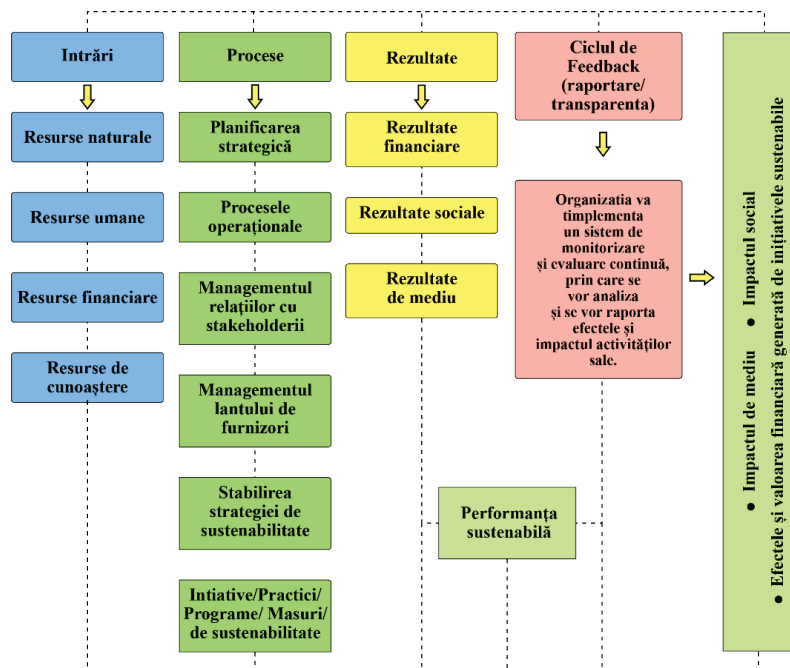

Fig. 2. Modelul Organizației Sustenabile ECHO

Sursa: elaborată de autor

Așadar, autorul tezei susține că întreprinderile care optează pentru strategii și practici sustenabile vor avea un avantaj competitiv pe piață, obținând valoare prin creșterea veniturilor datorită noilor bunuri și servicii, reducerea costurilor prin eco-eficiență și eco-inovare, gestionarea riscurilor operaționale și conformarea la reglementări mai eficiente. Aceste companii vor fi capabile să transforme active intangibile, precum marca și reputația, și să creeze rețele de colaborare cu toți stakeholderii (clienți, angajați, parteneri, concurenți, furnizori etc.), ceea ce va accelera procesul de îmbunătățire a sustenabilității.

Trecerea de la modele de afaceri tradiționale la cele sustenabile reprezintă o schimbare semnificativă în modul în care companiile își desfășoară activitatea, luând în considerare impactul asupra mediului și societății în ansamblu. În timp ce modelele de afaceri tradiționale se concentrează, în principal, pe obținerea de profituri imediate, modelele sustenabile își propun să integreze principii ecologice, sociale și economice pentru a crea valoare pe termen lung.

Recunoașterea și importanța sustenabilității sunt tot mai răspândite în rândul companiilor din întreaga lume, fiind luată în considerare de modelele de afaceri ale acestora în încercarea de a reduce impactul negativ asupra mediului și societății. De-a lungul anilor, cercetătorii au definit modelele de afaceri sustenabile sub diferite forme. De exemplu, Stubbs și Cocklin definesc modelul de afaceri sustenabil ca „un model în care conceptele de sustenabilitate modelează forța motrice a companiei și luarea deciziilor, astfel încât modelul neoclasic dominant al companiei să fie transformat prin priorități sociale și de mediu” [29]. Conform lui Osterwalder, Pigneur, Bernarda și Smith (2014), un factor important în dezvoltarea unui model de afaceri durabil este propunerea de valoare care ar trebui să se concentreze pe rezolvarea problemelor și satisfacerea nevoilor clienților și a părților interesate [23]. În plus, niveluri mai ridicate de sustenabilitate pot fi atinse prin co-crearea de valoare prin parteneriate și colaborări cu părțile interesate. Astfel, autorul studiază, într-o manieră complexă, modelele de afaceri sustenabile, caracteristicile acestora, precum și cele 8 arhetipuri definite de Bocken și colab. (2014).

În ceea ce privește dezvoltarea modelelor de afaceri sustenabile, pot fi folosite multe instrumente și abordări ce sunt utilizate și pentru modelele de afaceri clasice, doar că adaptate din perspectiva sustenabilității și a conceptului de dezvoltare durabilă. Un astfel de instrument îl reprezintă și modelul de afaceri Canvas, care poate fi utilizat pentru dezvoltarea modelelor de afaceri sustenabile. Modelul de afaceri sustenabil Canvas este un cadru care ajută organizațiile să proiecteze și să implementeze modele de afaceri durabile. Acesta se bazează pe principiile „triple bottom line” (triplu rezultat), care ia în considerare nu numai performanța financiară, ci și impactul social și de mediu (Elkington, 1998 [10]). Acest cadru poate fi folosit de companii de toate dimensiunile și din toate industriile pentru a crea o strategie sustenabilă care să se alinieze cu valorile și obiectivele lor. Folosind modelul de afaceri sustenabil Canvas, organizațiile pot identifica domeniile în care își pot îmbunătăți practicile de sustenabilitate și pot crea un plan pentru a-și atinge obiectivele.

Autorul, pornind de la aceste considerente, a evidențiat principalele componente ale eco-inovării în modelele de afaceri ce se referă la identificarea oportunităților pentru eco-inovare, proiectarea și dezvoltarea produselor/serviciilor eco-responsabile, dezvoltarea unor modele de afaceri sustenabile și, nu în ultimul rând, la colaborarea cu alte companii și parteneri.

În acest context, eco-inovarea este esențială în dezvoltarea modelelor de afaceri durabile, incluzând inovația tehnologică, abordările sistematice și colaborarea. Aceasta contribuie la soluții durabile pentru provocările sociale și de mediu, iar modelele de afaceri facilitează adoptarea tehnologiilor și soluțiilor verzi, generând valoare economică și de mediu. Focalizarea pe modelele de afaceri permite o înțelegere mai profundă a generării, distribuției și livrării valorii de mediu în produse și servicii. În urma studiului modelelor de afaceri sustenabile, autorul completează, de asemenea, etapele dezvoltării lor, care se rezumă la: identificarea provocărilor-cheie de sustenabilitate; dezvoltarea unei viziuni asupra sustenabilității; identificarea oportunităților de eco-inovare; evaluarea diferitelor opțiuni de model de afaceri; proiectarea și testarea modelului de afaceri; implementarea și monitorizarea; comunicarea și implicarea părților interesate.

În acest capitol, autorul tezei sintetizează domeniul conceptual precedent al modelului de afaceri sustenabil și furnizează un cadru teoretic de bază pentru cercetarea privind eco-inovarea modelului de afaceri. Plecând de la interdependența dintre eco-inovare, creștere sustenabilă și eficiența resurselor, precum și de la modelul de afaceri sustenabil Canvas, autorul tezei a conceptualizat cadrul modelului de afaceri de eco-inovare – Modelul SEMCGP, încadrându-l în hexagonul dimensiunilor dezvoltării durabile evoluat anterior. Astfel, prin integrarea acestor aspecte cruciale și a etapelor modelului de afaceri de eco-inovare într-o viziune comprehensivă se conturează un fundament solid pentru cercetarea și implementarea practică a inițiativelor de dezvoltare sustenabilă și eficientizare a resurselor. Modelul SEMCGP se impune ca un instrument valoros în orientarea afacerilor către viitorul durabil pe baza inovației ecologice și a creșterii responsabile, având în centru modelul de afaceri sustenabil concentrat pe valoarea oferită tuturor părților interesate, ce reflectă, astfel, o abordare holistică a dezvoltării economice și sociale.

Așadar, autorul consideră că este necesară o abordare sistemică a eco-inovării care să ia în considerare interdependența sistemelor sociale, de mediu și economice. Eco-inovarea ar trebui văzută ca un proces de îmbunătățire și învățare continuă și că întreprinderile ar trebui încurajate să colaboreze și să împărtășească cele mai bune practici pentru a accelera adoptarea modelelor sustenabile, contribuind, în același timp, la dezvoltarea durabilă. Acest lucru este posibil doar prin colaborarea între mediul de afaceri, guverne și alte părți interesate pentru a conduce transformarea verde a economiei globale.

III. OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE A AFACERILOR SUSTENABILE PRIN ECO-INOVARĂ (conținutul capitolului 3)

Capitolul trei, intitulat „*Oportunități de dezvoltare a afacerilor sustenabile prin eco-inovare*”, cuprinde analiza contextului european și național privind politicile de eco-inovare și economie verde. Pentru a gestiona provocările tranziției către o economie verde, Uniunea Europeană a dezvoltat o serie de politici și programe pentru a o sprijini. Acestea includ programe de finanțare, reglementări și direcții de politică care să stimuleze investițiile în economia verde și să asigure că tranziția se desfășoară într-un mod echitabil și eficient. În plus, UE promovează cooperarea între statele membre pentru a împărtăși cele mai bune practici și pentru a maximiza beneficiile tranziției către o economie verde la nivelul întregii Uniuni Europene.

În ceea ce privește Republica Moldova, de mai bine de un deceniu, economia verde a fost promovată prin intermediul diverselor programe naționale, proiecte, strategii, acte normative etc., dar și prin asumarea unor angajamente internaționale. Promovarea economiei verzi în Republica Moldova se reflectă în principalele documente de politici ale Guvernului, în special în Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2030, Strategia energetică 2030, Strategia de dezvoltare a sectorului IMM pentru anii 2012-2020, Foaia de parcurs pentru promovarea economiei verzi, Strategia de dezvoltare a agriculturii 2013-2020, Strategia de mediu 2014-2023, Programul pentru promovare a Economiei Verzi în Republica Moldova pentru 2018-2020. În același timp, acestea fac parte din angajamentele Republicii Moldova față de partenerii externi, precum: Acordul de Asociere cu UE și Agenda 2030 de Dezvoltare Durabilă, care urmăresc asigurarea dezvoltării durabile și promovarea economiei verzi în Moldova.

Menționăm că obiectivele și țintele economiei verzi în Republica Moldova se referă la: (1) eficiența energetică și resursele regenerabile; (2) reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, reciclarea deșeurilor; (3) agricultura ecologică; (4) silvicultura și ariile naturale protejate de stat; (5) achiziții publice durabile; (6) industria verde; (7) educația ecologică și educația pentru dezvoltare durabilă, informarea și conștientizarea publicului [9].

Conform raportului de evaluare a programului pentru promovarea economiei verzi 2018-2018 [26], au fost realizate mai puțin de jumătate din acțiunile planificate, mai exact – 46,81%. La baza acestei slabe performanțe au stat mai multe motive, precum: durata scurtă de implementare pentru anumite acțiuni, pandemia Covid-19 sau lipsa finanțării. Printre realizările majore privind implementarea programului se numără: încurajarea întreprinderilor/afacerilor ecologice sau a tehnologiilor ecologice prin oferirea diverselor facilități, inclusiv la finanțare (Programul EU4Business); Aprobarea și implementarea Programului de ecologizare a IMM-urilor (HG nr. 592/2019), implementat de către Organizația pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii (ODIMM).

La nivel național, există puține studii care să ofere o perspectivă completă și complexă a percepției privind economia verde și eco-inovarea în rândul întreprinderilor și, deopotrivă, în rândul consumatorilor. Așadar, distingem 2 studii relevante privind economia verde în cadrul întreprinderilor, și anume: sondajul „Promovarea îmbunătățirii performanței de mediu a IMM-urilor”, realizat în 2014 de Institutul Național de Cercetări Economice (INCE) și studiul „Gradul de percepție de către IMM a principiilor Economiei Verzi”, realizat în 2018 de ODIMM. Cel din urma studiu a constatat că majoritatea IMM-urilor din Moldova nu sunt informate despre impactul lor asupra mediului, deși sunt familiare cu conceptul de Economie Verde. Acestea au nevoie de mai multe cunoștințe și informații privind principiile și implementarea Economiei Verzi, împreună cu obstacolele legate de managementul de mediu și resursele financiare. Conform rezultatelor cercetării, realizate de Covaș L., în 2020, în cadrul

companiilor din Republica Moldova, se atrage o atenție mai mică aspectelor de mediu, în comparație cu cele sociale [7]. Astfel, printre tipurile de inițiative, realizate de companii, cel mai frecvent se numără plantarea spațiilor verzi în comunitate – 67,3%, amenajarea teritoriului aferent companiei – 60,7%, utilizarea eficientă a materiei prime – 46,4%, în timp ce eco-inovațiile reprezintă doar 10,7%, fiind printre cele mai rare acțiuni întreprinse de organizații. .

Economia verde a cunoscut o dezvoltare accelerată în ultimul timp, respectiv în acest sector sunt demarate o serie de proiecte inovatoare și complexe cu o valoare deosebită, atât din punct de vedere economic, cât și ecologic. Integrarea sustenabilității în toate deciziile economice reprezintă o șansă de a limita impactul negativ al acțiunilor noastre și de a sprijini impactul pozitiv, concomitent cu creșterea economică.

Pentru Uniunea Europeană, eco-inovarea a devenit un obiectiv politic major prin Tratatul de la Lisabona și Planul de acțiune pentru tehnologiile de mediu din 2006 [30]. De atunci, Comisia Europeană și-a intensificat treptat sprijinul pentru eco-inovare, care, astăzi, face obiectul activităților mai multor direcții generale și se integrează în principalele programe și inițiative ale acestora. Politicile de eco-inovare reprezintă una dintre politicile de mediu ale Comisiei Europene, care sunt în strânsă legătură cu industria și tehnologiile.

Astfel, autorul tezei susține că eco-inovarea în țările europene este esențială pentru transformarea constantă necesară către o dezvoltare durabilă și pentru îndeplinirea viziunii UE în direcția unei economii verzi. Multe țări europene implementează eco-inovarea, cu toate acestea majoritatea fie încă nu introduc acest tip de inovație, fie economiile materiale obținute datorită inovației sunt minore.

Odată cu creșterea interesului pentru inovații cu efecte benefice asupra mediului a fost înaintată problema măsurării acestora într-un mod cât mai precis. Importanța măsurării progresului către eco-inovare a fost evidențiată de OCDE în 2009, care a subliniat că acest proces de măsurare poate ajuta țările aflate în urmă să-și identifice oportunitățile de îmbunătățire a performanței. Astfel, Observatorul pentru Eco-inovare este o inițiativă a Comisiei Europene care furnizează o platformă comprehensivă de informații privind eco-inovarea pentru întreprinderi și furnizori de servicii de inovare, precum și servește ca fundament robust pentru procesele decizionale în dezvoltarea politicilor.

În capitolul 3, autorul realizează o analiză comparativă a performanței țărilor membre UE în eco-inovare după platforma Planului de Acțiune privind Eco-inovarea al Comisiei Europene (EcoAP), este inclus Tabloul de bord al Eco-inovării (Eco-IS) și Indicele Eco-inovării (Eco-innovation Index), care ilustrează performanța eco-inovării în cele 28 de state membre ale UE. Conform rezultatelor obținute în procesul de implementare a eco-inovării, autorul constată că țările europene se încadrează în trei categorii: 1) **lideri în eco-inovare**, cu rezultate mai bune decât media Uniunii Europene: Suedia, Finlanda, Germania, Luxemburg, Danemarca și Slovenia; 2) **performeri medii în eco-inovare**, cu rezultate în jurul mediei UE: Austria, Italia, Spania, Portugalia, Regatul Unit, Franța, Irlanda, Țările de Jos și Malta; 3) **țări care recuperează decalajul în eco-inovare** cu performanțe sub media UE – restul țărilor UE.

Există puține studii la nivel european sau național cu privire la activitățile de eco-inovare. Cel mai reprezentativ studiu european este Eurobarometrul Flash 315 „Atitudinea întreprinzătorilor europeni față de eco-inovare”, care identifică principalele bariere și motoare în adoptarea eco-inovațiilor. Potrivit acestui studiu, aproximativ 3 din 10 companii europene au implementat produse sau metode eco-inovatoare noi sau îmbunătățite semnificativ în ultimii doi ani, iar o proporție similară au adus pe piață produse sau servicii eco-inovatoare. *Obstacolele* principale întâlnite în promovarea eco-inovării includ: cererea incertă de pe piață, incertitudinea rentabilității investițiilor și a perioadei de rambursare, lipsa resurselor financiare pentru eco-inovare, accesul limitat la subvenții și stimulente fiscale, în timp ce *motoarele* pentru adoptarea accelerată a eco-inovației constau în creșterea anticipată a prețurilor la energie, costurile actuale ridicate ale energiei și materialelor, parteneriatele solide în afaceri, consolidarea cotei de piață existente și accesul la subvenții și stimulente fiscale existente.

Principala provocare pentru Republica Moldova rămâne a fi nivelul său scăzut de competitivitate, ceea ce afectează semnificativ sistemul de cercetare și inovare. Sectoarele de înaltă și medie tehnologie

nu contribuie suficient la balanța comercială, cererea de cunoștințe rămâne slabă, iar cultura inovării continuă să fie subdezvoltată.

În continuare, Republica Moldova ocupă poziții modeste la nivel mondial în ceea ce privește investițiile în cercetare, inovare și sustenabilitate. Conform Indicelui Global de Inovare 2021 [13], RM ocupă locul 64 dintre cele 132 de economii, înregistrând o scădere a poziției în ultimii 3 ani, respectiv, locul 37 dintre statele europene. În ceea ce privește sustenabilitatea ecologică, RM se clasează pe poziția 105, performanța de mediu – locul 76 și implementarea certificatelor de mediu ISO 14001 – locul 97, înregistrând performanțe mai bune față de anul 2019.

Potrivit Raportului național, bazat pe setul OECD de indicatori ai creșterii verzi, contextul socio-economic din Moldova se îmbunătățește, însă cu un ritm suboptimal [28]. Economia Republicii Moldova, în ultimii ani, a înregistrat un ritm modest de creștere. În ciuda creșterii constante a PIB-ului în raport cu emisiile de CO₂, Moldova a înregistrat o creștere a productivității CO₂ de la 7,3 la 9,5 MDL/kg și o creștere a raportului PIB/emisii de gaze cu efect de seră de la 10,7 la 14 MDL/kg echivalent CO₂. Această evoluție a condus la o decuplare parțială a creșterii economice de emisiile de CO₂, dar țara se află într-o poziție inferioară în ceea ce privește productivitatea CO₂ în comparație cu alte state europene. Cu privire la impactul asupra mediului, sectoarele economice dominante în Moldova, cum ar fi: electricitatea și încălzirea, transportul, deșeurile, agricultura, construcțiile și industria, sunt responsabile pentru emisiile majore de gaze cu efect de seră. Atât Guvernul, cât și întreprinderile din Moldova cheltuie prea puțin în scopul protecției mediului. Astfel, Moldova ocupă ultimul loc în țările din Europa cu privire la investițiile verzi. În ultimii ani, RM a alocat doar 0,5% din PIB pentru protecția mediului, în timp ce media UE este de 1,9% [28].

Inovațiile în domeniul mediului și a economiei verzi din cadrul sistemului național de Cercetare și Dezvoltare, precum și din cadrul operatorilor economici rămân destul de mici. Investițiile verzi necesită resurse financiare considerabile pentru rezultate de lungă durată, resurse pe care nici statul și nici marea majoritatea a agenților economici nu le dețin. În ceea ce privește inovațiile de mediu, situația poate fi evaluată în baza tehnologiilor dezvoltate în domeniu raportat la numărul total de tehnologii. Astfel, în medie, circa 1/5 din tehnologiile noi aplicate de întreprinderile autohtone pot fi considerate de mediu. Cele mai multe din acestea se referă la proceduri de management de mediu și atenuarea schimbărilor climatice în sectorul energetic sau producției de bunuri.

Atât domeniile de politici de mediu, cât și cele de inovare ar avea de beneficiat în urma unei mai bune integrări și interconexiuni. La nivel de piață, pentru eco-inovare se poate proiecta o combinație de instrumente bazate pe piață, cu măsuri privind cererea (reglementări și standarde, achiziții publice și susținerea cererii, transfer de tehnologie) și măsuri din partea ofertei (sprijinirea capitalului propriu, cercetare și dezvoltare (C&D), educație și formare, rețele și parteneriate, furnizarea de infrastructură).

Ca o privire de ansamblu asupra situației eco-inovării din Moldova, putem observa că, deși s-au făcut primii pași în promovarea unei economii verzi, lipsesc acțiuni concrete în dezvoltarea eco-inovării. Principalele motive ale acestei situații sunt: cadrul de reglementare nu încurajează practicile, produsele și serviciile eco-inovative, activitățile de cercetare și dezvoltare nu îndeplinesc nevoile actuale economice, de mediu și sociale, iar sectorul de afaceri este caracterizat de o perspectivă pe termen scurt privind obținerea profitului.

Analiza efectuată pentru această lucrare a identificat mai multe bariere pentru dezvoltarea eco-inovării în Republica Moldova, dar și catalizatori și premise pozitive care pot contribui la o aplicare pe scară largă a soluțiilor eco-inovative. *Principalele bariere pentru eco-inovare* sunt: absența sprijinului guvernamental pentru cercetare și dezvoltare în ceea ce privește finanțarea, infrastructura și politicile; lipsa cadrului legislativ și a mecanismelor pentru a sprijini inițiativele de eco-inovare în sectorul de industrie și servicii și a stimula dezvoltarea produselor și serviciilor cu impact scăzut asupra mediului; lipsa cunoașterii beneficiilor economice și aferente mediului, la nivel de companie, privitoare la utilizarea eficientă a resurselor și minimizarea deșeurilor și emisiilor; disponibilitatea redusă pentru finanțare a inițiativelor-platforme sau proiectelor de producție și consum sustenabile; lipsa cooperării între părțile interesate în susținerea introducerii eco-inovării; sacrificarea priorităților de mediu în favoarea altor

priorități de moment.

Din punctul de vedere al autorului, *condițiile pentru eco-inovare, la nivel național*, se bazează pe un număr de elemente, precum: atitudinea companiilor față de eco-inovare; cadrul de politici publice și mediul legislativ care susține eco-inovarea; serviciile de suport pentru eco-inovare și accesul la finanțare și resursele financiare disponibile.

În ultimii ani, Moldova a dezvoltat cadrul său programatic, în special, datorită presiunilor din partea UE și ale angajamentelor asumate, ca o condiție prealabilă pentru a accesa fonduri. Planurile și strategiile implementate până în prezent abordează mai mult sau mai puțin aspectele ecologice și inovarea într-un context mai larg social și economic.

Deci, considerăm că *posibilele direcții strategice* pentru creșterea eco-inovării în Moldova sunt:

- Alinierea la prioritățile și obiectivele Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 și ale Pactului Ecologic European, precum și la angajamentele Acordului de Asociere UE-RM.

- Consolidarea capacităților autorităților publice, precum și ale mediului de afaceri privind promovarea și implementarea eco-inovării.

- Nivelul mai ridicat de utilizare a achizițiilor publice verzi și alte politici pe partea de cerere ar putea încuraja practicile de afaceri mai sustenabile.

- Activitățile de cercetare și dezvoltare ar trebui eficientizate pentru a face față provocărilor actuale din Moldova, îmbunătățind, astfel, atractivitatea economică și socială.

- Ajustarea cadrului normativ de reglementare la necesitățile dezvoltării IMM-urilor; îmbunătățirea accesului lor la finanțare pentru a-și îmbunătăți condițiile și capacitatea de a eco-inova; dezvoltarea capitalului uman prin promovarea competențelor în eco-inovare.

- Definirea sectoarelor naționale cu potențial de specializare inteligentă pentru a li se acorda o susținere mai concentrată și specifică ce va îmbunătăți și potențialul pentru eco-inovare.

- Actualizarea cadrului legislativ cu privire la etichetarea produselor și privind indicarea, prin etichetare și informații standard despre produs, a consumului de energie și de alte resurse ale produselor cu impact energetic.

- Asigurarea unei bune coordonări a eforturilor sectoriale ale ministerelor (Ministerul Economiei, Ministerul Mediului, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Agriculturii și Industriei alimentare etc.).

- Colaborarea în domeniul eco-inovării, în special între sectorul public și cel privat.

- Stabilirea de parteneriate la nivel național, european și internațional în vederea transferului de know-how în domeniul eco-inovării.

Plecând de la aceste premise, precum și de la catalizatorii eco-inovării, pentru o mai bună înțelegere a conceptului de eco-inovare și dezvoltare a acestui concept în Moldova, autorul dezvoltă un nou concept de analiză a eco-inovării în RM prin prisma consumatorilor și mediului de afaceri.

Tabelul 1. Elemente constitutive ale conceptului de eco-inovare în Republica Moldova prin prisma consumatorilor și mediului de afaceri

Studierea Cererii <i>Studiul în rândul consumatorilor</i>	Studierea Ofertei <i>Studiul în rândul întreprinderilor</i>
Studiile își propun să analizeze:	
1. Interesul consumatorilor din Moldova privind schimbările climatice, precum și gradul de cunoaștere a conceptelor de produse verzi/ecologice și ceea ce consideră ei un produs durabil.	1. Strategii, mediul de afaceri în contextul schimbărilor climatice.
2. Atitudinile și comportamentele consumatorilor privind produsele ecologice și sustenabilitatea.	2. Costurile materialelor în cadrul întreprinderii.
3. Principalele bariere și nevoi în adoptarea unui stil de viață mai sustenabil.	3. Activitățile de eco-inovare în cadrul întreprinderii.
	4. Bariere și stimuli pentru adoptarea accelerată a eco-inovațiilor.
	5. Interese, așteptări și nevoi ale antreprenorilor privind dezvoltarea unor afaceri eco-inovative.

Sursa: elaborat de către autor

Astfel, autorul realizează 2 studii empirice pe teritoriul Republicii Moldova cu genericul "Sustenabilitatea și eco-inovarea în Republica Moldova: percepții ale consumatorilor și potențialul întreprinderilor", unul – în rândul întreprinderilor și celălalt – în rândul consumatorilor, sondajele fiind realizate în regiunea Centru și Municipiul Chișinău.

Studiul N1 a avut drept scop analiza atitudinilor și comportamentelor consumatorilor din Moldova în ceea ce privește sustenabilitatea și produsele ecologice. Rezultatele studiului sunt analizate și interpretate pe larg în Anexa 32. Potrivit studiului, 64% din respondenți sunt preocupați în foarte mare măsură și în mare măsură de problemele legate de mediu, schimbările climatice și viitorul planetei. Rezultatele studiului relevă faptul că acest lucru se manifestă, în special, în rândul femeilor, în proporție de 74%.

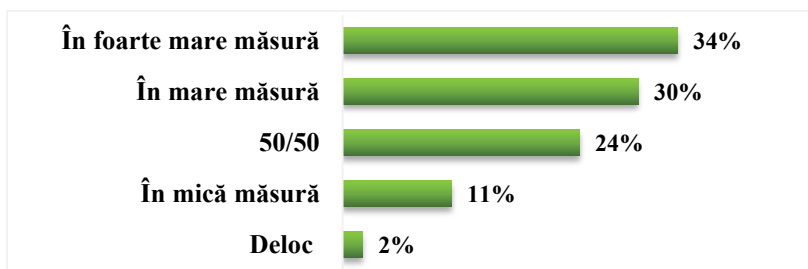

Fig. 3. Cât de preocupați sunt consumatorii de problemele legate de mediu, schimbările climatice și viitorul planetei

Sursa: elaborată de autor

În cadrul chestionării, ne-am propus să obținem răspunsul la întrebarea: *Care este comportamentul consumatorilor cu privire la achiziția produselor ecologice/prietenoase cu mediul.* Astfel, potrivit Fig.4, rezultatele relevă că majoritatea respondenților (53%) cumpără uneori produse prietenoase cu mediul, indicând că există un nivel semnificativ de interes și conștientizare a acestor produse. În timp ce un procent mic (24%) cumpără, deseori, astfel de produse. Este important de menționat că există și un segment de respondenți (10%) care, deși nu le cumpără în prezent, intenționează să facă acest lucru în viitor. Aceste rezultate sugerează o diversitate de comportamente în rândul respondenților în ceea ce privește achiziționarea produselor ecologice, cu o tendință majoritară de a alege aceste produse în mod sporadic.

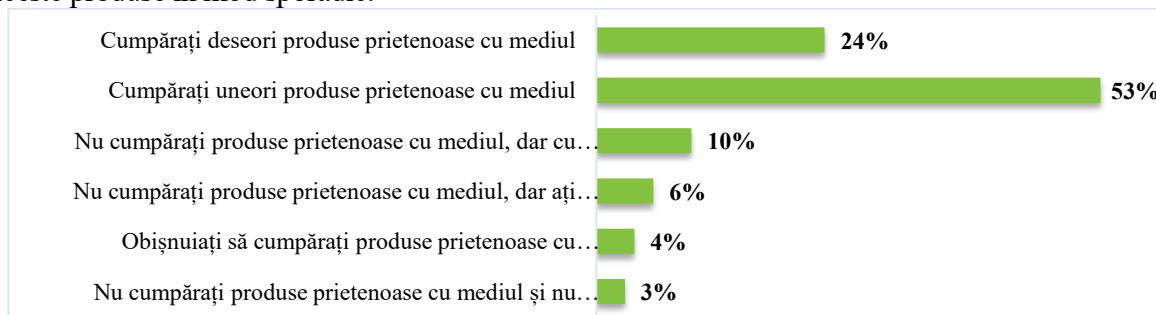

Fig.4. Comportamentul consumatorilor cu privire la achiziția produselor prietenoase cu mediul

Sursa: elaborată de autor

Referindu-ne la practicile personale ale consumatorilor în adoptarea unui stil de viață sustenabil, cele mai comune acțiuni se referă la: reducerea utilizării plasticului de unică folosință, plantarea copacilor, cumpărarea produselor de sezon sau economisirea resurselor (gaz, apă, electricitate). Rezultatele studiului arată, de asemenea, că costul și lipsa de informații sunt cele mai frecvente motive pentru care consumatorii nu adoptă un stil de viață sustenabil (Fig.A32.6 din Anexa 32). De asemenea, există o combinație de alți factori, cum ar fi: incertitudinea economică, consumul de timp și dificultatea percepută, care influențează decizia de a adopta sau nu un astfel de stil de viață. Studiul efectuat a constatat că „produsele alimentare”, „articolele de uz casnic”, „îmbrăcămintea și încălțăminte” sunt cele mai populare tipuri de bunuri pentru majoritatea consumatorilor în acțiunile lor de adoptare a unui stil de viață mai sustenabil, cum ar fi: limitarea utilizării produselor de plastic de unică folosință, cumpărarea

produselor locale sau alegerea brandurilor cu practici sustenabile. La polul opus sunt „produsele de tutun”, „electrocasnicele majore”, „băuturile alcoolice” sau „vacanțe și hoteluri” (Anexa 15). În urma cercetării realizate, am constatat că există o predispoziție semnificativă a consumatorilor de a susține practici sustenabile în cadrul companiilor, aproximativ trei sferturi dintre participanți (77%) sunt dispuși să accepte un timp de așteptare mai lung în cazul livrării produselor sau prestării serviciilor, în timp ce 89% dintre aceștia sunt de acord să accepte un număr mai redus de ambalaje. Conform rezultatelor cercetării, majoritatea consumatorilor au o tendință de a avea încredere în afirmațiile companiilor (53%) și în rapoartele lor (46%), sugerând că există un nivel de credibilitate percepută în comunicarea companiilor referitoare la performanțele lor de mediu și o percepție pozitivă în privința transparenței. Astfel, companiile trebuie să fie conștiente de aceste percepții și să acorde o atenție deosebită comunicării transparente și veridice a informațiilor referitoare la performanțele lor de mediu pentru a câștiga și menține încrederea consumatorilor. Alte analize referitor la rezultatele studiului N1 sunt realizate în Anexa 13, Anexa 14, Anexa 15, Anexa 16 și Anexa 32.

Studiul efectuat în rândul consumatorilor permite să concluzionăm că se înregistrează schimbări în comportamentul de cumpărare și preferințele consumatorilor, care sunt tot mai orientați către produse și companii care adoptă practici sustenabile și se angajează în protecția mediului înconjurător. Pentru companii, aceste rezultate reprezintă o oportunitate de a-și adapta strategiile și modelele de afaceri, un stimul pentru a dezvolta produse și servicii eco-responsabile, a comunica mai eficient angajamentul lor față de sustenabilitate, pentru a răspunde cererii consumatorilor și a se diferenția pe piață.

Cercetarea realizată de autorul tezei în rândul întreprinderilor N2 a atestat că numărul companiilor din Moldova care au o strategie de sustenabilitate/ eco-inovare sau care au introdus inovații cu beneficii pentru mediu este foarte redus, deși antreprenorii recunosc importanța creșterii cererii pentru produsele ecologice și a costurilor crescute asociate schimbărilor climatice. De asemenea, se constată că un număr relativ mic de întreprinderi au introdus eco-inovații (sectorul Industriei și Serviciilor fiind domeniile care au introdus cele mai multe eco-inovații), iar numărul întreprinderilor care alocă între 10% și 29% din bugetul lor în eco-inovare este infim.

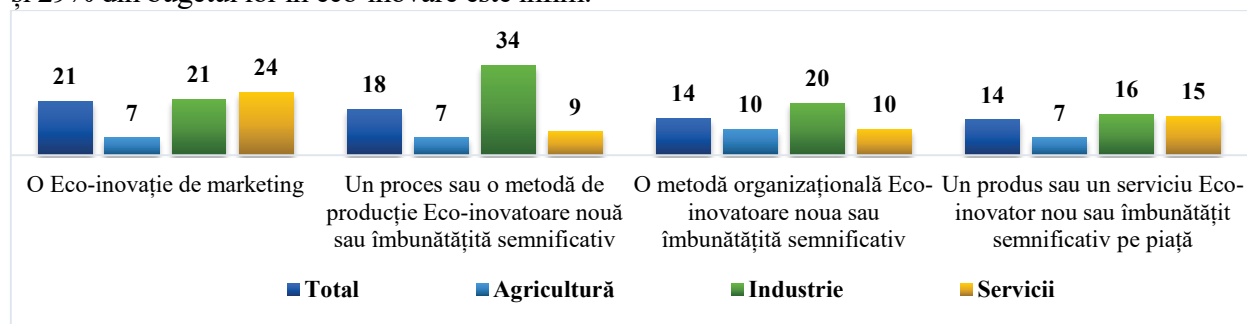

Fig.5. Eco-inovațiile introduse de întreprinderi conform domeniului de activitate

Sursa: elaborată de către autor

Rezultatele studiului demonstrează că, deși companiile sunt conștiente de importanța sustenabilității și resimt presiunea din partea multiplelor părți interesate pentru combaterea schimbărilor climatice și schimbarea modelului de afaceri, în realitate, nu întreprind măsuri concrete de eco-inovare din cauza unui set complex de bariere, inclusiv: lipsa finanțării externe, fondurile insuficiente, accesul limitat la subvenții și stimulente fiscale, precum și incertitudinea legată de rentabilitatea investițiilor. Aceste rezultate subliniază nevoia de a promova și susține adoptarea strategiilor de sustenabilitate și eco-inovare în companii pentru a reduce impactul negativ asupra mediului și a promova dezvoltarea durabilă în diferite sectoare economice.

Principalele bariere în calea adoptării eco-inovațiilor în întreprinderile autohtone, conform studiului, sunt: lipsa finanțării externe/fondurilor în cadrul organizației, accesul insuficient la subvenții/stimulente fiscale și rentabilitatea incertă a investiției, iar *principalele motoare de adoptare a eco-inovațiilor sunt:* prețul actual ridicat la energie și creșterile viitoare așteptate, accesul la subvenții/stimulente fiscale și prețul ridicat la materiale.

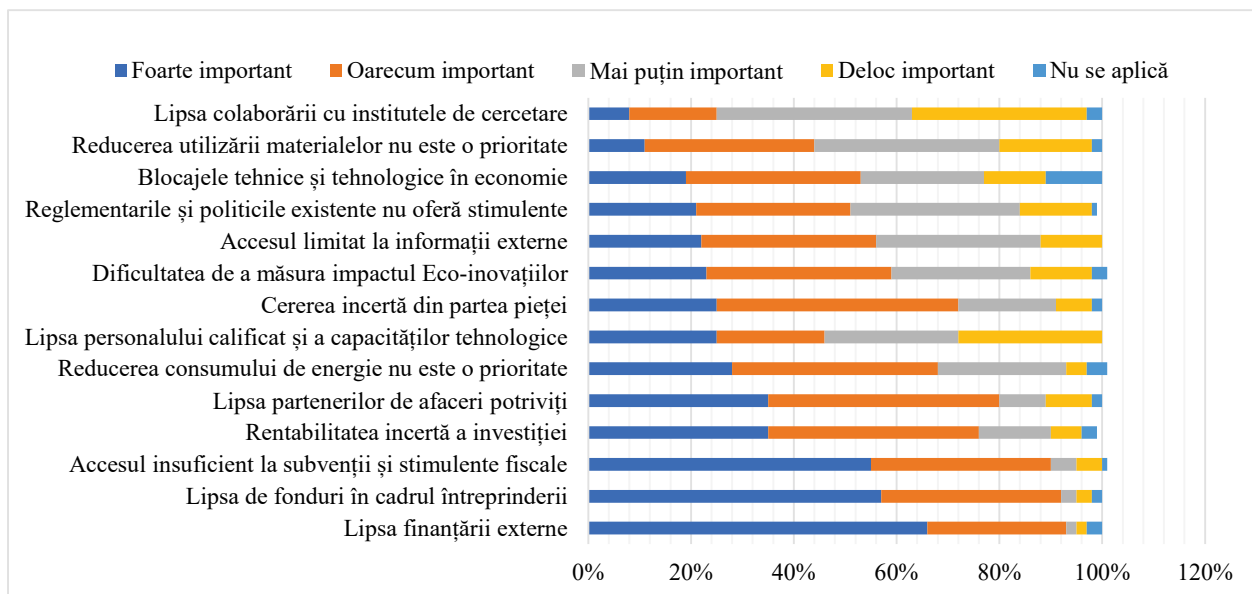

Fig. 6. Bariere în calea adoptării și dezvoltării accelerate a eco-inovației

Sursa: elaborată de către autor

Aceste rezultate subliniază nevoia de a promova și susține adoptarea strategiilor de sustenabilitate/eco-inovare în companii pentru a reduce impactul negativ asupra mediului și a promova dezvoltarea durabilă în diferite sectoare economice. O analiză amplă a rezultatelor studiului N2 este realizată în Anexa 17, Anexa 18 și Anexa 33.

Atunci când se introduc metode statistice moderne în practica cercetării științifice, tehnice, socio-economice și de altă natură, fundamentale și aplicate, dar și atunci când se dezvoltă produse software adecvate, este imposibil să se facă fără clasificarea în sine a acestor metode.

Metoda componentelor principale este una dintre metodele de analiză factorială. Diferiți algoritmi de analiză factorială sunt uniți de faptul că în toți există o tranziție la o nouă bază în spațiul n-dimensional original. Important este conceptul de „încărcare a factorilor”, folosit pentru a descrie rolul factorului inițial (variabilă) în formarea unui anumit vector dintr-o bază nouă [32].

Conform criteriul de cercetare aplicat al lui Nunnally, coeficientul de 0,8 și mai mare este mai potrivit pentru majoritatea studiilor empirice [21], deci, consistența itemilor în studiul dat este foarte bună (Tabelul 2).

Tabelul 2. Coeficientul fiabilității α Cronbach

α Cronbach	α Cronbach, based on standardized points	N of item
0,889	0,890	34

Sursa: elaborat de autor

Metoda Hotelling este o metodă statistică multivariată de depistare a anomaliilor între variabile. O valoare mare a lui T^2 înseamnă o abatere mare a valorilor de observație x_i de la așteptările matematice ale setului analizat de observații [14].

Tabelul 3. Testul Hotelling's T-squared

Hotelling's T-squared	F	g.l. 1	g.l. 2	Sig.
2841,765	72,267	33	167	,000

Sursa: elaborat de autor

Pentru scopurile înaintate, efectele de grup sunt de interes deoarece menționează dacă scorurile din cercetarea dată diferă sau nu. Coloana de interes real este cea care conține valorile de semnificație a valorii F. Deci, cu un nivel de semnificație de 0,05 și grade de libertate corespunzătoare se poate spune că itemii luați în studiu au o medie egală cu o medie ipotetică.

Modelarea economică reprezintă un proces de cunoaștere mijlocită a realității cu ajutorul unui instrument cu caracteristici speciale: *modelul*. Sistemul real supus studiului este înlocuit prin modelul său, care este o reprezentare simplificată a obiectului cercetat [34]. De multe ori, studiul unui fenomen economic necesită introducerea mai multor variabile explicative. O variabilă endogenă se exprimă, deci, în funcție de mai multe variabile exogene. Metodele de regresie utilizate sunt, în acest caz, generalizări ale celor utilizate în cercetările anterioare [16].

Deci, am luat în considerare modelul [11]:

$$y_t = a_0 + a_1x_{1t} + a_2x_{2t} + \dots + a_px_{pt} + \varepsilon_t, \quad t=1, 2, \dots, T \quad (1)$$

în care:

- Y reprezintă o variabilă endogenă; Sunt variabilele de explicat (sau dependente) în studiul dat este cifra de afaceri, X_1, X_2, \dots, X_p sunt variabile exogene; Sunt variabilele explicative ale variabilei studiate și se consideră ca fiind date autonom. În modelul nostru variabile exogene (sau explicative, independente) sunt următoarele: x_1 – ponderea cheltuielilor de eco-inovare în bugetul anual al companiei, x_2 – conceperea unui nou model de afaceri, x_3 – reducerea costurilor sau evitarea lor, x_4 – previzionarea strategică, x_5 – atragerea investițiilor, x_6 – depășirea cerințelor legale, a standardelor și a reglementărilor, x_7 – crearea de noi produse sau servicii, x_8 – noi piețe și noi consumatori, x_9 – creșterea satisfacției clienților, x_{10} – accesul limitat la informații și cunoștințe externe, inclusiv lipsa unor servicii de suport tehnologic bine dezvoltate.

Ecuția de regresie are următoarea formă:

$$Y = -219,340 + 32,802 * X_1 + 13,107 * X_2 + 23,906 * X_3 + 14,413 * X_4 + 22,976 * X_5 + 36,025 * X_6 + 25,151 * X_7 - 23,732 * X_8 + 22,198 * X_9 - 43,908 * X_{10} \quad (2)$$

Interpretarea rezultatelor obținute sunt următoarele:

1. Termenul liber a_0 (constanta) din modelul dat este egal cu -219,340 ceea ce indică punctul unde toate variabilele factoriale sunt egale cu zero;

2. Parametrul de regresie arată la modificarea variabilei efort X cu o unitate, se modifică variabila rezultativă Y cu beta unități [16]. La creșterea ponderii cheltuielilor de eco-inovare în bugetul anual al companiei cu un procent, cifra de afaceri a companiei va crește cu 32,802 mii lei.

3. Managerii întreprinderilor consideră că introducerea eco-inovațiilor poate avea ca efect adoptarea unui nou model de afaceri, care va influența creșterea cifrei de afaceri, în medie, cu 13,107 mii lei, iar reducerea costurilor sau evitarea lor cu o unitate va influența la sporirea afacerii cu 23,906 mii lei.

4. În cazul unei previzionări strategice (prin anticiparea modului în care afacerea poate inova pentru a genera valoare suplimentară), cifra de afaceri va crește cu 14,413 mii lei.

5. Un factor important în dezvoltarea afacerii este atragerea de noi investiții, ca urmare a introducerii eco-inovațiilor, care, la rândul lor, vor contribui la mărirea cifrei de afaceri a întreprinderii cu 22,976 mii lei.

6. Conducătorii companiilor consideră că adoptarea eco-inovațiilor poate avea ca efect depășirea cerințelor legale, a standardelor și a reglementărilor (prin atitudine pro activă și dezvoltarea de bune practici), ceea ce va influența pozitiv creșterea cifrei de afaceri cu 36,025 mii lei.

7. Crearea de noi produse sau servicii în urma introducerii eco-inovațiilor va influența pozitiv cifra de afaceri a companiilor cu 25,151 mii lei.

9. Deși managerii consideră că adoptarea eco-inovațiilor poate genera noi piețe și noi consumatori, acestea influențează negativ cifra de afaceri -23,732. În timp ce creșterea satisfacției clienților, ca urmare a introducerii eco-inovațiilor, contribuie la mărirea cifrei de afaceri cu 22,198 mii lei.

10. Managerii întreprinderilor consideră că accesul limitat la informații și cunoștințe externe, inclusiv lipsa unor servicii de suport tehnologic bine dezvoltate reprezintă o barieră în adoptarea eco-inovațiilor, ceea ce va duce la diminuarea cifrei de afaceri, în medie, cu 43,908 mii lei.

Modelul econometric a determinat că managerii întreprinderilor consideră că introducerea eco-inovațiilor pot avea anumite efecte, ca: majorarea ponderii cheltuielilor în eco-inovare, reducerea costurilor, atragerea investițiilor, previzionare strategică, creșterea satisfacției clienților etc. (variabile factoriale), care influențează cifra de afaceri în proporție de 79,8%, ceea ce determină un model bun pentru activitatea întreprinderii.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Realizarea investigațiilor teoretice, metodologice și aplicative asupra temei disertației a permis autorului formularea următoarelor **concluzii**:

1. În cadrul acestei lucrări a fost efectuat un studiu amplu asupra noțiunilor de dezvoltare durabilă, economie verde și eco-inovare conform evoluției în timp, urmate de definirea conceptelor savanților naționali și internaționali. Totodată, autorul a oferit noțiuni proprii și a elaborat modele proprii (Modelul Echo, Modelul SEMCGP), care dezvoltă tematica cercetării.

2. Tranziția către economia verde aduce cu sine o nouă paradigmă de creștere economică, care pune accent pe durabilitate și pe reducerea impactului negativ al activităților economice asupra mediului. Totuși, această abordare implică riscuri, provocări și beneficii deopotrivă, mai ales pentru țările în curs de dezvoltare, unde dezvoltarea economică este dificilă. Trecerea la o economie verde nu este doar un act de responsabilitate socială, ci și un aspect esențial al strategiei de afaceri pentru companiile care doresc să rămână competitive pe termen lung, dar, în același timp, este important ca ele să identifice și soluțiile adecvate pentru riscurile asociate acestei tranziții.

3. Modelele de afaceri sustenabile reprezintă o abordare inovatoare care integrează preocupările ecologice, sociale și economice în mod echilibrat pentru a crea valoare pe termen lung și a contribui la un viitor sustenabil. Evoluția abordărilor în modelele de afaceri permite să constatăm că sustenabilitatea și eco-inovarea nu reprezintă doar o necesitate pentru companiile care tind să se adapteze la schimbările permanente, dar prezintă multiple beneficii pentru afaceri, ca: creșterea eficienței resurselor și a rentabilității, avantajul concurențial considerabil, crearea de noi oportunități de afaceri, consolidarea relațiilor cu părțile interesate, monitorizarea riscurilor etc. Astfel, eco-inovarea joacă un rol esențial în dezvoltarea de modele de afaceri sustenabile.

4. În baza studiului teoretic cu privire la parcursul urmat de Republica Moldova în adoptarea economiei verzi și eco-inovării prin Agenda 2030 a ONU, Acordul de Asociere RM-UE, precum și diverse strategii și programe naționale, a fost constatat că sunt necesare eforturi semnificative în această direcție. Cercetarea efectuată furnizează dovezi care subliniază prezența mai multor provocări la nivel macroeconomic în procesul de aliniere la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă și a indicatorilor creșterii verzi, stabiliți de OECD, care înregistrează un ritm modest de creștere, subliniind faptul că unitățile economice au un rol crucial în îndeplinirea acestor obiective. Acest studiu a permis să realizăm un model propriu care ar sta la baza analizei eco-inovării în Republica Moldova, definind „Elementele constitutive ale conceptului de eco-inovare în RM prin prisma consumatorilor și mediului de afaceri” și să formulăm posibile direcții strategice pentru creșterea eco-inovării în Republica Moldova.

5. Investigațiile, efectuate de autorul tezei, în rândul consumatorilor permit să constatăm că consumatorii din Republica Moldova sunt din ce în ce mai preocupați de problemele de mediu, dar acest lucru se răsfrânge mai puțin în alegerile de zi cu zi prin achiziția produselor și serviciilor mai sustenabile din cauza costurilor prea ridicate și a informațiilor insuficiente în domeniu. În același timp, se observă că există o predispoziție semnificativă a consumatorilor de a susține practicile sustenabile și eco-inovative în cadrul companiilor, fiind dispuși să accepte timp de așteptare mai lung sau un număr mai redus de ambalaje, ceea ce sugerează că consumatorii sunt tot mai receptivi la aspectele de sustenabilitate și consideră că eforturile companiilor în dezvoltarea produselor/serviciilor ecologice sunt demne de sprijin și recunoaștere. De asemenea, studiul efectuat a accentuat faptul că consumatorii se încred în afirmațiile și rapoartele companiilor, evidențiind credibilitatea și transparența percepută în comunicarea privind performanțele de mediu. Studiul realizat în rândul consumatorilor permite să concluzionăm că se înregistrează schimbări în comportamentul de cumpărare și preferințele consumatorilor, care sunt tot mai orientați către produse și companii care adoptă practici sustenabile și se angajează în protecția mediului înconjurător. Pentru companii, aceste rezultate reprezintă o oportunitate de a-și adapta strategiile și modelele de afaceri, un stimul pentru a dezvolta produse și servicii eco-responsabile, a comunica mai eficient angajamentul lor față de sustenabilitate pentru a răspunde cererii consumatorilor și a se

diferența pe piață.

6. Cercetarea, realizată de autorul tezei, în rândul întreprinderilor a permis atestarea faptului că numărul companiilor din Moldova, care au o strategie de sustenabilitate/eco-inovare sau care au introdus inovații cu beneficii pentru mediu, este foarte redus, deși antreprenorii recunosc importanța creșterii cererii pentru produsele ecologice și a costurilor crescute asociate schimbărilor climatice. De asemenea, se constată că un număr relativ mic de întreprinderi au introdus eco-inovații (sectorul Industriei și Serviciilor fiind domeniile care au introdus cele mai multe eco-inovații), iar numărul întreprinderilor care alocă între 10% și 29% din bugetul lor în eco-inovare este infim. Rezultatele studiului demonstrează că, deși companiile sunt conștiente de importanța sustenabilității și resimt presiunea din partea multiplelor părți interesate pentru combaterea schimbărilor climatice și schimbarea modelului de afaceri, în realitate, nu întreprind măsuri concrete de eco-inovare din cauza unui set complex de bariere, inclusiv: lipsa finanțării externe, fondurile insuficiente, accesul limitat la subvenții și stimulente fiscale, precum și incertitudinea legată de rentabilitatea investițiilor. Aceste rezultate subliniază nevoia de a promova și susține adoptarea strategiilor de sustenabilitate și eco-inovare în companii pentru a reduce impactul negativ asupra mediului și a promova dezvoltarea durabilă în diferite sectoare economice.

7. Modelul econometric a determinat că managerii întreprinderilor consideră că introducerea eco-inovațiilor pot avea efecte, ca: majorarea ponderii cheltuielilor în eco-inovare, reducerea costurilor, atragerea investițiilor, previzionare strategică, creșterea satisfacției clienților etc. (variabile factoriale), care influențează cifra de afaceri în proporție de 79,8%, ceea ce determină un model bun pentru activitatea întreprinderii.

În rezultatul cercetării științifice realizate, înaintăm următoarele **recomandări**:

1. Guvernului, Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, Organizației pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA), Ministerului Educației și Cercetării:

- *Facilitarea integrării practicilor sustenabile în operațiunile întreprinderilor din Republica Moldova.* Pentru a încuraja adoptarea acestor abordări, este imperativ să se pună la dispoziție o gamă variată de facilități, incluzând avantaje fiscale și măsuri legislative, care să încurajeze actorii economici să se familiarizeze cu conceptele eco-inovării și să implementeze efectiv practici sustenabile în activitățile lor.

- *Finanțarea domeniului de cercetare-dezvoltare, inovare.* Atragerea cercetătorilor din instituțiile de cercetare naționale și din străinătate, universități, experți și specialiști din domeniu pentru a accelera procesul de aplicare a eco-inovațiilor în economia națională.

- *Consolidarea colaborării pe termen lung între toți factorii lanțului valoric:* guvern, companii, universități, investitori, consumatori, ONG-uri, centre de cercetare și tehnologie. Această cooperare necesită stabilirea conexiunilor solide între toți acești actori, inclusiv prin înființarea de centre/platforme de inovație. Colaborarea trebuie să se extindă și la nivel inter-ministerial în cadrul guvernului pentru o acțiune eficientă.

- *Conștientizarea și sensibilizarea publicului cu principiile dezvoltării durabile.* Printre principalele demersuri în realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă se numără și aplicarea unor strategii directe și indirecte pentru a crește nivelul de atenție al populației față de provocările sociale și de mediu.

- *Promovarea conștientizării în rândul studenților și elevilor cu privire la beneficiile unui stil de viață sustenabil.* În acest sens, se sugerează includerea valorilor dezvoltării durabile în programele de învățământ și promovarea lor activă prin diverse metode.

- *Elaborarea unor cursuri universitare și programe de master în domeniul sustenabilității,* în special pentru studenții la specialitatea Business și Administrarea Afacerilor. Pregătirea viitorilor antreprenori în spiritul dezvoltării durabile îi va ajuta să înțeleagă importanța trecerii la modelele de afaceri sustenabile, promovând o dezvoltare economică echilibrată, etică și în armonie cu mediul înconjurător.

2. **Întreprinderilor din Republica Moldova li se recomandă:**

- *Trecerea de la modelele de afaceri clasice la modele de afaceri sustenabile* prin implementarea elementelor/principiilor eco-inovării, stabilirii unei strategii sustenabile și urmărirea atentă a realizării elementelor-cheie cu scopul eficientizării resurselor și dezvoltării afacerii eco-inovative.

- *Colaborarea cu partenerii* (institute de cercetare, specialiști, organizații neguvernamentale etc.) pentru dezvoltarea de produse și servicii ecologice, ca răspuns al cererii consumatorilor și pentru a se diferenția pe piață.

- *Creșterea gradului de informare cu privire la sustenabilitate/eco-inovare și programele naționale* existente prin participarea activă la evenimente dedicate (seminarii, conferințe, cursuri etc.). Aceste oportunități de învățare și networking oferă un cadru valoros pentru schimbul de cunoștințe, experiențe și bune practici cu alți profesioniști din domeniu, contribuind, astfel, la consolidarea expertizei și la integrarea conceptelor sustenabile în activitățile companiilor.

- *Evaluarea impactului de mediu* printr-o evaluare a impactului afacerii asupra mediului, inclusiv consumul de resurse, emisiile de carbon și gestionarea deșeurilor în vederea identificării punctelor critice în care se pot implementa schimbări sustenabile.

- **Managerilor** întreprinderilor autohtone li se recomandă utilizarea rezultatelor obținute în lucrare pentru analiza situației în entitate privind sustenabilitatea și eco-inovarea și a mediului extern în determinarea direcțiilor de dezvoltare a politicilor manageriale cu scopul dezvoltării unor afaceri sustenabile și eco-inovative.

BIBLIOGRAFIE

1. A guidebook to Green Economy (2012), Issue 1: Green Economy, Green Growth, and Low-Carbon Development – history, definitions and a guide to recent publications, In *UNDESA*, 2012, pag 5, 7 [citat 20.08.2022]. Disponibil: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/GE%20Guidebook.pdf>
2. A guidebook to Green Economy (2012), Issue 2: exploring green economy principles, In *UNDESA*, 2012, p.3 [citat 23.09.2022]. Disponibil: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/743GE%20Issue%20nr%202.pdf>
3. Acord de asociere cu Republica Moldova. In *Summaries of EU Legislation* [citat 13.03.202]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/association-agreement-with-moldova.html>
4. Adaptarea Agendei 2030 de Dezvoltare Durabilă la contextul Republicii Moldova, 3 iulie 2017. *UNPD* [citat 18.07.2022]. Disponibil: <https://www.undp.org/ro/moldova/publications/adaptarea-agendei-2030-de-dezvoltarea-durabil%C4%83-la-contextul-republicii-moldova>
5. ANDERSEN, M. M. Eco-innovation indicators, In *European Environment Agency*, February, 2006. Copenhagen [citat 29.06.2022]. Disponibil: https://backend.orbit.dtu.dk/ws/portalfiles/portal/115329898/2007_115_report.pdf
6. BRAND, U. Green economy – the next oxymoron? In *GAIA - Ecological Perspectives for Science and Society*, 2012. Volume 21, Number 1, 2012, p. 28-32(5), DOI: <https://doi.org/10.14512/gaia.21.1.9>
7. COVAȘ, L. „Managementul dezvoltării durabile a întreprinderilor din Republica Moldova prin prisma culturii organizaționale”. Teză de doctor habilitat în științe economice, *Chișinău*, 2020 [citat 25.03.2023]. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2020/56552/Ilia_covas_thesis.pdf , p.70
8. DALY, H.E. Sustainable Development: from concept to theory towards operational principles, 1989, *Population and Development Review*, Hoover Institution Conference, Vol. 16, Supplement: Resources, Environment, and Population: Present Knowledge, Future Options (1990), p. 25-43 (19 pages), In *Published By: Population Council*, <https://doi.org/10.2307/2808061> , <https://www.jstor.org/stable/2808061>
9. Economia verde în Republica Moldova: perspective de dezvoltare, 2017, ISBN 978-9975-87-277-5. Tipogr. “Bons Office [citat 19.11.2022]. Disponibil: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00N3C5.pdf
10. ELKINGTON, J. Cannibals with forks: The triple bottom line of 21st century business. In *New Society Publishers*. 1998. 407 p.
11. HIDALGO, B., GOODMAN, M. Multivariate or Multivariable Regression? In *American Journal of Public Health*. 2012, 103 (1) p. 39-40. doi:10.2105/AJPH.2012.300897. ISSN 0090-0036. PMC 3518362. PMID 23153131.
12. HOTĂRÂRE Nr. 592 din 27-11-2019 cu privire la aprobarea Programului de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii. Publicat: 06-12-2019 în Monitorul Oficial Nr. 360-366 art. 907 [citat 12.11.2022]. Disponibil: <https://www.legis.md/>
13. Indicele Global de Inovare, 2021 [citat 15.08.2022]. Disponibil: <https://www.globalinnovationindex.org/Home>
14. JOHNSON, R.A., WICHERN, D.W. Applied Multivariate Statistical Analysis. 2002 (5 ed.). In *New York: Prentice Hall*, 512 p.
15. JOHNSTON P, EVERARD M, SANTILLO D, ROBE`RT K-H. Reclaiming the definition of sustainability. In *Environ Sci Pollut Res*. 14, 2007, p. 60–66. <https://doi.org/10.1065/espr2007.01.375>
16. MCCULLAGH, P., NELDER, J. A. An outline of generalized linear models, *Generalized Linear Models*, In *Springer US*. 1989, p. 21-47, doi:10.1007/978-1-4899-3242-6_2, ISBN 9780412317606

17. MEADOWS, D.H., MEADOWS, D.L., RANDERS, J., BEHRENS, W.W. The limits to growth. In Universe Books, New York, 1972
18. Ministra Mediului a prezentat programul de promovare a economiei verzi pentru viitorii 5 ani. In *M*, 01/18/2023 - 16:12 [citată 23.10.2022]. Disponibil: <https://www.mediu.gov.md/ro/content/4145>
19. Monitorul Oficial Nr. 409-410. Partea I. Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova, decrete ale Președintelui Republicii Moldova [citată 13.03.2023]. Disponibil: <https://monitorul.gov.md/ro/monitor/2579>
20. NORDHAUS, T., SHELLENBERGER, M., MIFFLIN, H., Break through: from the death of environmentalism to the politics of possibility, In *Green Economics Net*, 2007
21. NUNNALLY, J.C., BERNSTEIN, I.H. Teoria psiometrică. (ed. a III-a). McGraw-Hill. *New York, Springer*. 1994. ISBN 0-07-047849-X. OCLC28221417.
22. OCDE Green Growth Studies, Towards Green Growth, *OCDE*, In *Publishing, Paris*, 2011 [citată 11.08.2022]. Disponibil: <https://doi.org/10.1787/9789264111318-en> și <https://www.OCDE.org/greengrowth/towards-green-growth9789264111318-en.htm>
23. OSTERWALDER, A., PIGNEUR, Y., BERNARDA, G., SMITH, A. (red.). Value proposition design: how to create products and services customers want. Hoboken: *John Wiley & Sons*, 2014, 320 p. ISBN: 978-1-118-96805-5
24. Our Common Future: The Report of the World Commission on Environment and Development. *Oxford University Press, Oxford & New York*: In *Oxford Paperback*, 1987. [citată 11.08.2022]. Disponibil: www.un-documents.net/our-common-future.pdf
25. PADURARU, T., ȚURCANU, G. Conceptual features of the green economy and the perspective of consumers in the Republic of Moldova, In *EcoSoEn*. 2022, nr. 3-4, p. 41-51. ISSN 2587-344X, DOI: 10.54481/ecosoen.2022.3-4.06 [citată 03.10.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/41-51_12.pdf
26. Programul pentru promovarea Economiei Verzi, Ședința Grupului de Lucru Interministerial pentru promovarea dezvoltării durabile și economiei verzi, 2021 [citată 10.05.2022]. Disponibil: <https://www.eu4environment.org/app/uploads/2021/09/Programul-pentru-promovarea-economiei-verzi.pdf>
27. REDCLIFT, M. Sustainable development (1987–2005): an oxymoron comes of age. *Sustain Dev* 2005. Volume 13 issue 4. p.212-227. <https://doi.org/10.1002/sd.281> [citată 10.05.2022]. Disponibil: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/sd.281>
28. Spre o transformare verde a Republicii Moldova: EU4Environment. Analiza situației din 2022. *Monitorizarea progresului în baza indicatorilor creșterii verzi ai OCDE* [citată 02.09.2022]. Disponibil: <https://www.eu4environment.org/app/uploads/2022/02/Report-Green-Growth-Indicators-Republic-Moldova-2021-ROM.pdf>
29. STUBBS, W., COCKLIN, C. Conceptualizing a “Sustainability Business Model.” *Organization & Environment*, 2008, volume 21, Issue 2, p.103–127. <https://doi.org/10.1177/1086026608318042>
30. Sustainable Development Goals [citată 12.03.2023]. Disponibil: https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/sustainable-development-goals_en
31. Sustainable Manufacturing and Eco-Innovation: Framework, Practices and Measurement. *Synthesis In Report. OCDE*, 2009 a. 38 p. (OCDE.org) [citată 11.08.2022]. Disponibil: <https://www.OCDE.org/innovation/inno/43423689.pdf>
32. TUFFERY, S. Analiza factorilor, În *Data mining și statistici pentru luarea deciziilor*, *Wiley*, 2011, p. 175 -180, ISBN 978-0-470-68829-8 .
33. UNEP, 2011 Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication, 2011, p. 9
34. ДРЕЙПЕР, Н., СМИТ, Г. Прикладной регрессионный анализ. Множественная регрессия = Applied Regression Analysis. 3-е изд. М.: In *Диалектика*, 2007. с. 912. ISBN 0-471-17082-8. p. 153-160.

LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE LA TEMA TEZEI

1. Articole în reviste științifice

1.2. în reviste din alte baze de date acceptate de către ANACEC (cu indicarea bazei de date)

1.3. în reviste din Registrul Național al revistelor de profil (cu indicarea categoriei)

1. PĂDURARU, Tatiana, Eco-inovarea în Uniunea Europeană în contextul dezvoltării durabile, *In: UNIVERS STRATEGIC, revista universitară de studii strategice interdisciplinare și de securitate*, Anul XIII, Nr.3(51), iulie-septembrie 2022, Editor: Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, București, 2022, pag 108-124 ISSN 2068-1682 Online. ISSN 2067-7464 Print, Disponibil: <http://iss.ucdc.ro/revista-pdf/us51.pdf> (1,12 c.a.).

2. PĂDURARU, Tatiana, Eco-innovation in the Republic of Moldova – development premises, *In: Journal of Research on Trade, Management and Economic Development* Volume 9, Issue 2(18)/2022. p.73-88, SSN 2345-1424 / ISSN 2345-1483, Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/170927 (1,3 c.a.).

3. PĂDURARU, Tatiana, ȚURCANU, Gheorghe. Particularități conceptuale ale economiei verzi și perspectiva consumatorilor în Republica Moldova. *In: EcoSoEn*, 2022, ULIM, nr. 3-4, pp. 41-51. ISSN 2587-344X. DOI: 10.54481/ecosoen.2022.3-4.06, https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/41-51_12.pdf (1,0 c.a.).

2. Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

2.2. în lucrările manifestărilor științifice incluse în alte baze de date acceptate de către ANACEC

4. PANAGHIU (PĂDURARU), Tatiana. Dezvoltarea afacerilor sustenabile în contextul economiei verzi prin eco-inovare și responsabilitate socială corporativă. *In: Strategii și politici de management în economia contemporană, Conferința Ed. 5*, 25-26 martie 2016, Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2016, Ediția 5, pp. 224-228. ISBN 978-9975-75-791-1. Disponibil în IBN: 29 ianuarie 2021, https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/120752 (0,5 c.a.)

5. PĂDURARU, Tatiana. Eco-innovation – a driver to sustainable businesses. *In: Development Through Research and Innovation: International Scientific Conference*, 2022, Ed. 3, 26 august 2022, Chișinău. Chișinău: ASEM, 2022, Ediția 3, pp. 85-93. ISBN 978-9975-3590-5-4. DOI: 10.53486/dri2022.08, https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/176364, https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/2448/TATIANA%20P%20c4%82DURARU_CONF%20AUGUST%202022.pdf?sequence=1&isAllowed=y (0,7 c.a.)

6. PĂDURARU, Tatiana. Eco-Innovation in the Corporate Sustainability Process and the Entrepreneurs' Vision: Implications and Opportunities for Sustainable Businesses in the Era of Climate Change. *International Scientific Conference „Present Issue of Global Economy” 2023*, Universitatea Ovidius, Constanta, Romania, Vol. XXIII, Nr. 1/2023. În: *Revista „Ovidius University Annals. Economic Sciences” Series*, septembrie/2023, <https://stec.univ-ovidius.ro/html/anale/RO/2023-ii/Section%203/31.pdf> (0,7 c.a.)

ADNOTARE

Păduraru Tatiana, “Dezvoltarea afacerilor sustenabile în contextul economiei verzi prin eco-inovare”. Teză de doctor în științe economice. Specialitatea: 521.03 Economie și management în domeniul de activitate (Științe sociale și economice), Chișinău, 2023

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 373 de referințe, 36 de anexe, 152 de pagini de text de bază, 31 de figuri, 18 tabele și 8 formule.

Numărul de publicații la tema tezei: rezultatele obținute sunt publicate în 6 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: dezvoltare durabilă, eco-inovare, afaceri sustenabile, economie verde, modele de afaceri sustenabile, modele de afaceri de eco-inovare, sustenabilitate corporativă, modelul organizației sustenabile, potențial de eco-inovare, premise de dezvoltare.

Scopul lucrării constă în aprofundarea și dezvoltarea percepțelor teoretice și aplicative din domeniul dezvoltării durabile, economiei verzi și eco-inovării, analiza percepțiilor consumatorilor privind sustenabilitatea și produsele ecologice, precum și determinarea interdependențelor factorilor legați de introducerea eco-inovațiilor în întreprinderile din RM și influența acestora asupra cifrei de afaceri prin intermediul unui model econometric.

Obiectivele cercetării constau în: studierea și aprofundarea cercetărilor științifice privind conceptele de dezvoltare durabilă, economie verde și eco-inovare; identificarea beneficiilor și riscurilor tranziției către economia verde; studierea modelelor de afaceri sustenabile și argumentarea rolului eco-inovării în procesul de sustenabilitate corporativă; studierea contextului european și național privind promovarea eco-inovării și economiei verzi; elaborarea unui concept ce ar sta la baza analizei eco-inovării în Republica Moldova prin prisma consumatorilor și mediului de afaceri; elaborarea unui studiu complex privind percepțiile consumatorilor în legătura cu sustenabilitatea și produsele ecologice, precum și analiza potențialului de eco-inovare în întreprinderile din Republica Moldova, identificând barierele și motoarele în adoptarea accelerată a eco-inovațiilor; elaborarea și utilizarea unor metode, precum și a modelelor statistice și econometrice de analiză a eco-inovării și sustenabilității în cadrul întreprinderilor autohtone; stabilirea direcțiilor strategice pentru creșterea și dezvoltarea eco-inovării, la nivel național, în vederea facilitării dezvoltării afacerilor sustenabile.

Noutatea și originalitatea științifică rezidă în dezvoltarea noțiunilor de economie verde, eco-inovare și management al companiei bazat pe economia verde; introducerea unor noi concepte, precum: Hexagonul dezvoltării durabile cu 6 dimensiuni, Modelul organizației sustenabile Echo, Cadrul conceptual pentru modelul de afaceri de eco-inovare – Modelul SEMCGP; elaborarea unui nou concept care ar sta la baza analizei eco-inovării în Republica Moldova; elaborarea și aplicarea metodelor și modelelor statistice și econometrice în conformitate cu calculele econometrice dintre diferiți factori determinanți ai rezultatelor activităților de eco-inovare și sustenabilitate ale companiilor analizate, precum și a percepțiilor consumatorilor cu privire la sustenabilitate și produsele ecologice; elaborarea propunerilor privind dezvoltarea eco-inovării și promovarea sustenabilității în cadrul întreprinderilor din Republica Moldova (condiții cadru, premise, direcții strategice) în vederea facilitării dezvoltării unor afaceri sustenabile.

Problema științifică importantă soluționată în teză constă în delineaarea fundamentării științifice și practice a relevanței eco-inovării în contextul dezvoltării afacerilor sustenabile, paralel cu elaborarea unei metode complexe de analiză a activităților de eco-inovare din cadrul întreprinderilor, fapt ce a permis determinarea unui model econometric în scopul promovării și dezvoltării eco-inovațiilor.

Semnificația teoretică. Rezultatele obținute în lucrare constituie un suport revelator de concepte teoretice și metodologice în domeniul eco-inovării, economiei verzi și demonstrarea impactului eco-inovării în dezvoltarea afacerilor sustenabile.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în relevanța și utilitatea argumentelor științifice și recomandărilor practice realizate în lucrare, care pot fi folosite într-o varietate extinsă de domenii, precum: în mediul academic, instituțiile de stat, ca: Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Mediului, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Agriculturii și Industriei alimentare, Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului, Camera de Comerț și Industrie etc.; agenți economici în determinarea direcțiilor de dezvoltare a afacerilor sustenabile și eco-inovative.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării au fost evaluate pozitiv de două organizații autohtone, recunoscându-se importanța deosebită a temei de cercetare și valoarea aplicativă a acestora.

ANNOTATION

Păduraru Tatiana, “Development of sustainable businesses in the context of green economy, through eco-innovation”. Doctoral thesis. Specialty: 521.03 Economics and management in the field of activity (Social and economic sciences), Chisinau, 2023

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 373 references, 36 appendices, 152 pages of basic text, 31 figures, 18 tables, and 8 formulas.

Number of publications on the topic of the thesis: the results obtained are published in 6 scientific papers.

Keywords: sustainable development, eco-innovation, sustainable business, green economy, sustainable business models, eco-innovation business models, corporate sustainability, sustainable organization model, eco-innovation potential, development premises.

The purpose of the paper is to deepen and develop the theoretical and applied perceptions in the field of sustainable development, green economy and eco-innovation, the analysis of consumer perceptions regarding sustainability and ecological products, as well as the determination of the interrelated factors related to the introduction of eco-innovations in enterprises in the Republic of Moldova and their influence on turnover, through an econometric model.

The objectives of the research are: studying and deepening scientific research on the concepts of sustainable development, green economy and eco-innovation; identifying the benefits and risks of the transition to the green economy; studying sustainable business models and arguing the role of eco-innovation in the corporate sustainability process; studying the European and national context regarding the promotion of eco-innovation and the green economy; the development of a concept that would be the basis of the analysis of eco-innovation in the Republic of Moldova from the perspective of consumers and the business environment; the development of a complex study on consumer perceptions regarding sustainability and ecological products, as well as the analysis of the potential of eco-innovation in companies from the Republic of Moldova, identifying the barriers and drivers in the accelerated adoption of eco-innovations; the development and use of methods, as well as statistical and econometric models for the analysis of eco-innovation and sustainability within domestic enterprises; establishing strategic directions for the growth and development of eco-innovation, at the national level, in order to facilitate the development of sustainable businesses.

The scientific novelty resides in the development of the notions of green economy, eco-innovation and company management based on green economy; the introduction of new concepts, such as: The hexagon of sustainable development with 6 dimensions, the sustainable organization model Echo, the conceptual framework for the eco-innovation business model – the SEMCGP model; the development of a new concept that would be the basis of the analysis of eco-innovation in the Republic of Moldova; the development and application of statistical and econometric methods and models in accordance with the econometric calculations between different determining factors of the results of eco-innovation and sustainability activities of the analyzed companies, as well as consumer perceptions regarding sustainability and ecological products; the development of proposals regarding the development of eco-innovation and the promotion of sustainability within Moldovan enterprises (framework conditions, premises, strategic directions) in order to facilitate the development of sustainable businesses.

The important scientific problem solved in the thesis consists in delineating the scientific and practical substantiation of the relevance of eco-innovation in the context of sustainable business development, in parallel with the development of a complex method of analyzing eco-innovation activities within enterprises, a fact that allowed the determination of an econometric model, in order to promote and develop eco-innovations.

Theoretical significance. The results obtained in the work constitute a revealing support of theoretical and methodological concepts in the field of eco-innovation, the green economy and the demonstration of the impact of eco-innovation in the development of sustainable businesses.

The applicative value of the thesis consists of the relevance and usefulness of the scientific arguments and practical recommendations made in the paper, which can be used in a wide variety of fields, such as: in the academic environment, state institutions, such as the Ministry of Economic Development and Digitalization, the Ministry of the Environment, Ministry of Education and Research, Ministry of Agriculture and Food Industry, Organization for Entrepreneurship Development, Chamber of Commerce and Industry, etc.; economic agents in determining sustainable and eco-innovative business development directions.

The research results were positively evaluated and implemented by two domestic organizations, recognizing the special importance of the research topic and their applicative value.

АННОТАЦИЯ

Răduțaru Tatiana, “ Развитие устойчивого бизнеса в контексте зеленой экономики посредством экоинноваций”. Докторская диссертация. Специальность: 521.03 Экономика и управление в сфере деятельности (Социально-экономические науки), Кишинев, 2023 г.

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 373 ссылок, 36 приложений, 152 страниц основного текста, 31 рисунков, 18 таблиц и 8 формул.

Полученные результаты опубликованы в 6 научных работах.

Ключевые слова: устойчивое развитие, экоинновации, устойчивый бизнес, зеленая экономика, устойчивые бизнес-модели, экоинновационные бизнес-модели, корпоративная устойчивость, модель устойчивой организации, экоинновационный потенциал, предпосылки развития.

Целью исследования является углубление и развитие теоретических и прикладных представлений в области устойчивого развития, зеленой экономики и экоинноваций, анализ потребительских представлений об устойчивости и экологических продуктах, а также определение взаимосвязанных факторов, связанных с внедрению эко-инноваций на предприятиях Республики Молдова и их влиянию на товарооборот через эконометрическую модель.

Задачи исследования являются: изучение и углубление научных исследований концепций устойчивого развития, зеленой экономики и экоинноваций; выявление преимуществ и рисков перехода к зеленой экономике; изучение устойчивых бизнес-моделей и обсуждение роли экоинноваций в процессе корпоративной устойчивости; изучение европейского и национального контекста в отношении продвижения экоинноваций и зеленой экономики; разработка концепции, которая легла бы в основу анализа экоинноваций в Республике Молдова с точки зрения потребителей и бизнес-среды; разработка комплексного исследования восприятия потребителей в отношении устойчивости и экологических продуктов, а также анализ потенциала эко-инноваций в компаниях Республики Молдова, выявление барьеров и движущих сил на пути ускоренного внедрения эко-инноваций; разработка и использование методов, а также статистических и эконометрических моделей анализа экоинноваций и устойчивости на отечественных предприятиях; установление стратегических направлений роста и развития экоинноваций на национальном уровне в целях содействия развитию устойчивого бизнеса.

Оригинальность и научная новизна диссертации заключается в: развитии понятий зеленой экономики, экоинноваций и управления предприятиями на основе зеленой экономики; внедрение новых концепций, таких как: Шестиугольник устойчивого развития с 6 измерениями, модель устойчивой организации Echo, концептуальная основа экоинновационной бизнес-модели – модель SEMCGP; разработка новой концепции, которая легла бы в основу анализа экоинноваций в Республике Молдова; разработка и применение статистических и эконометрических методов и моделей в соответствии с эконометрическими расчетами между различными определяющими факторами результатов экоинновационной и устойчивой деятельности анализируемых компаний, а также потребительскими представлениями об устойчивой и экологичной продукции; разработка предложений по развитию эко-инноваций и продвижению устойчивости на молдавских предприятиях (рамочные условия, предпосылки, стратегические направления) с целью содействия развитию устойчивого бизнеса.

Важная научная задача, решаемая в диссертации, состоит в определении научно-практического обоснования актуальности экоинноваций в контексте устойчивого развития бизнеса, параллельно с разработкой комплексного метода анализа эколого-инновационной деятельности предприятий, факт, который позволил определить эконометрическую модель для продвижения и развития эко-инноваций.

Теоретическая значимость. Полученные в работе результаты представляют собой показательную поддержку теоретико-методологических концепций в области экоинноваций, зеленой экономики и демонстрацию влияния экоинноваций на развитие устойчивого бизнеса.

Прикладная ценность диссертации состоит в актуальности и полезности научных аргументов и практических рекомендаций, изложенных в тезисах, которые могут быть использованы в самых различных областях, таких как: в академической среде, государственных учреждениях, таких как Министерство Минэкономразвития и цифровизации, Минэкологии, Минобрнауки, Минсельхозпрома, Организация развития предпринимательства, Торгово-промышленная палата и др.; хозяйствующими субъектами в определении устойчивого и эколого-инновационного направления развития бизнеса.

Результаты исследования были положительно оценены и внедрены двумя отечественными организациями, признавая особую важность темы исследования и их практическую ценность.

PĂDURARU TATIANA

**DEZVOLTAREA AFACERILOR SUSTENABILE
ÎN CONTEXTUL ECONOMIEI VERZI
PRIN ECO-INOVARE**

**Specialitatea: 521.03 Economie și management în domeniul de activitate
(Științe sociale și economice)**

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

Aprobat spre tipar: 19.09.2023

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Tiraj: 50 ex.

Coli de tipar: 2,0

Comanda nr. 43

Serviciul Editorial-Poligrafic al Academiei de Studii Economice din Moldova

mun. Chișinău, MD-2005, str. Gr. Bănulescu-Bodoni, 59

tel.: 022 402 936